स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना -२०८०

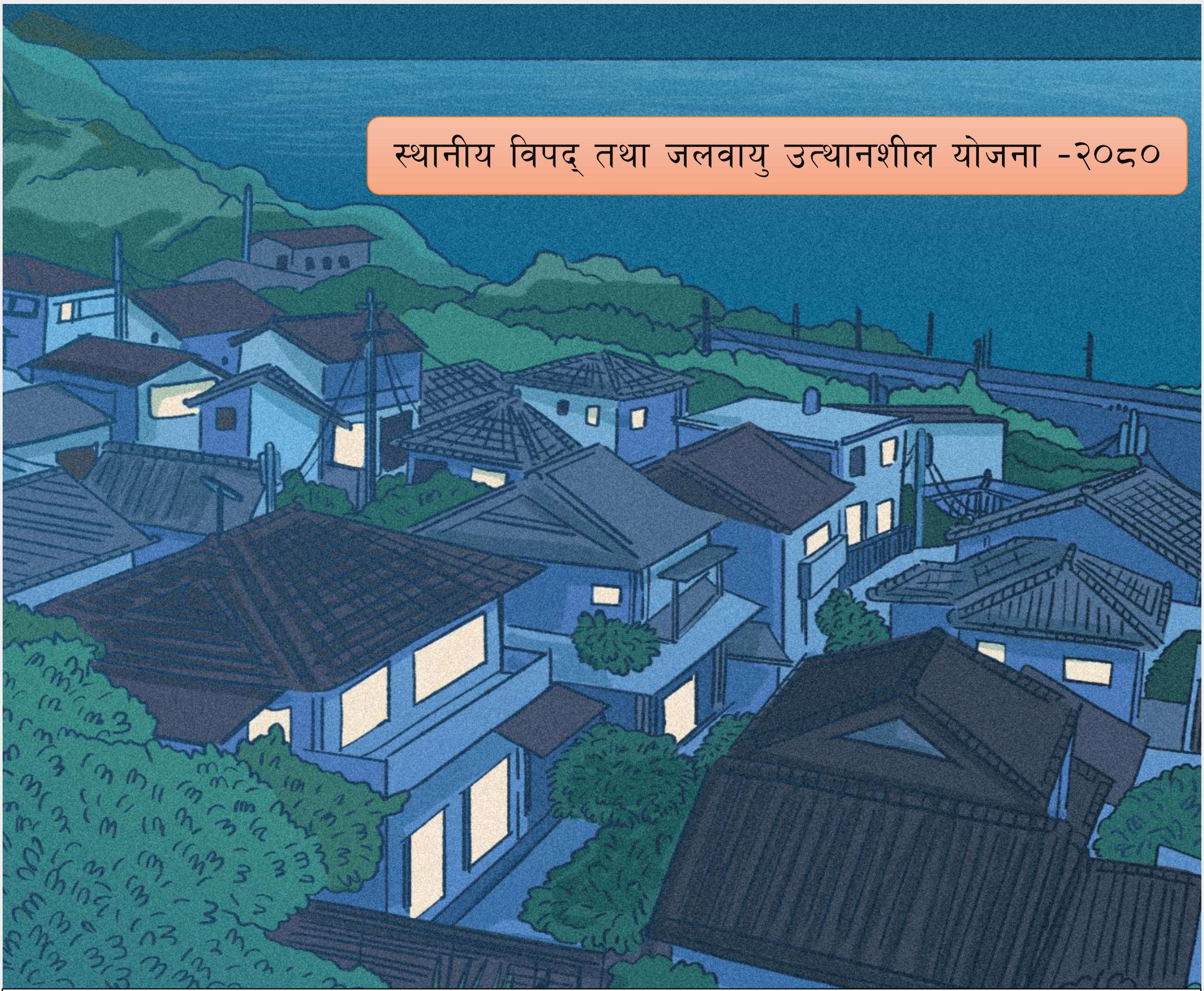

गोडैता नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सर्लाही, मधेश प्रदेश

गोडैता नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गोडैता,सर्लाही
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या : मिति :

गोडैता नगर पालिका सर्लाही जिल्लाको बहुप्रकोप प्रभावित नगरपालिकको रुपमा परिचित छ । चुरेबाट बग्ने अन्य स- साना खोलहरुले समेत यस नगरपालिकमा प्रत्येक वर्ष बाढीको जोखिम भईरहने गर्दछ। त्यस्तै अन्य विपद्हरुको जोखिमबाट समेत नगरपालिकामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ। वर्षेनी हुने प्रकोपबाट गोडैता वासीहरुलाई विपद्को बेलामा राहत दिने वा व्यवस्थापन गर्ने कुरामा श्रोत साधन सिमित भएको परिपेक्षमा विपद तथा जलवायु परिवर्तनलाई योजनवद्ध र व्यवस्थित गर्न गोडैता नगरपालिकाले प्रायस शुरु गरेको जानकारी पाउदा म तथा सिङ्गे नगरपालिका हर्षित छ। यसप्रकारको प्रायसका लागि हार्दिक शुभकामना दिन चाहन्छु।

नेपाल सरकारले पनि विपद् व्यवस्थापानलाई विपद् आए पछि भन्दा आउनु पूर्व नै जोखिमको न्युनिकरण तथा व्यवस्थापानका लागि जोखिमको अल्पीकरण तथा विपद् पूर्व तयारीलाई जोड दिएको छ। यही परिपेक्षमा यस नगरपालिकामा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति गठन भईसकेको र अगामी दिनमा यस नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गर्ने तयारीमा रहेको छ। यो योजना तर्जुमा समग्र नगरपालिकाकै लागि सिकाई तथा सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा लिइने छ। यो योजना विपद्को उच्च जोखिममा रहेको समुदायका लागि मार्गदिशा प्रदान गर्ने तथा अन्य समुदायले यस्तै प्रयास गर्न उत्प्रेरणा जगाउने आश राखिएको छ।

यो योजनाले समुदायको विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलका स्थानीय आवश्यक्ताहरुको पहिचान गरेको छ। त्यसैले नगरपालिकाले यो योजनालाई नगरपालिका मार्फत प्राथमिकतामा राखेर नगरपालिकाको आवधिक तथा वार्षिक योजनाहरुमा समावेश गर्न सुझाव सहित आवश्यक सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु। यो योजना कार्यान्वयनले सम्रग नगरपालिकालाई दिगो, सुरक्षित तथा उत्थानशील समाज निर्माणमा सहयोग पुग्ने भएकोले यसको कार्यान्वयनमा नगरपालिकाले सक्दो सहयोग गर्न ईच्छुक रहेको जानकारी गराउदछु।

यो योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको अवस्थामा ल्याउनु भएकोमा नगर कार्यपालिका तथा सम्पूर्ण नगरपालिका समिति, कर्मचारी, स्थानीय विद्यालय तथा शिक्षक, ज्येष्ठ नागरिक, महिला, युवा, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा अन्य सरोकारवालाहरुलाई हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछौ।

अन्तमा, यो योजना निर्माणमा प्राविधिक सहयोग गर्ने सामाजिक विकास केन्द्र मलंगवा, सर्लाहीले नगरपालिका तथा नगरपालिकासंग गरेको समन्वय, सहकार्य र सहयोगका लागि विशेष धन्यवाद तथा शुभकामना दिन चाहन्छु। यो योजना कार्यान्वयनको लागि पनि सफलताको शुभकामना।

देवेन्द्र कुमार यादव
नगर प्रमुख

वेबसाईटः https://www.godaitamun.gov.np/ ईमेलः : info@godaitamun.gov.np | godaitamuncipality@gmail.com
सम्पर्क नम्बर : ९८५४०३८३८१ | ९८६१४४४८२७ | ९८५११७८०६८

प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सन्देश

विपद्को दृष्टिकोणबाट नेपाल संसारकै संवेदनशील देशहरु मध्ये एक हो। केही तथ्य र तथ्यांकहरूका आधारमा नेपाल विश्वमा विपद् जोखिमको नक्शांकनमा बीसौं स्थानमा रहेको छ भने नेपाललाई पहिरो र बाढी जस्ता जलजन्य प्रकोपको जोखिमको दृष्टिकोणबाट तीसौं स्थानमा राखिएको छ। अव्यवस्थित बसाइसराई, जथाभावी वन फडानी तथा अतिक्रमण, अवैज्ञानिक खेती प्रणाली, कृषिमा अव्यवस्थित चाप, जनसंख्याको बढ्दो चाप, अव्यवस्थित शहरीकरण, अदुरदर्शी भौतिक संरचना निर्माण, जलवायु जन्य जोखिम, जनचेतनाको कमी जस्ता कारणले हरेक वर्ष हुने बाढी, पहिरो, महामारी, झाडापखाला, सुख्खा खडेरी, आगलागी र भूकम्प जस्ता विपद्हरुबाट हजारौं मानिसहरुको मृत्यु हुने गरेको हजारौ मानिसहरु घाइते हुने गरेको र अरबौको आर्थिक क्षति हुने गरेको गृह मन्त्रालयको तथ्यांक अनुसार पाइन्छ।

नेपालको वर्तमान राज्य पुर्नसंरचनाले स्थानीय तहहरुलाई जिम्मेवार तथा अधिकार सम्पन्न गराउदै गर्दा यसता जोखिमहरुको न्युनीकरण पूर्व तयारी जस्ता क्रियाकलापहरुको संचालनबाट संकटासन्न अवस्थामा रहेका समुदाय, वडा तथा स्थानीय तहलाई उत्थानशील बनाउनु पर्ने नितिगत तथा व्यवहारिक आवश्यक्ता रहेको छ।

विपद् जलवायु तथा उत्थानशिलतालाई केन्द्र देखि स्थानीय तह सम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मुल प्रवाहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसाथ गरी दीगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न जोखिममा रहेका सबै वर्ग, समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुने गरी स्थानिय स्रोत तथा साधन र क्षमताको परिचालनमा जोखिम न्यूनीकरण र पुर्व तयारीमा जोड दिनु पर्ने आवश्यकता भएको छ। यस प्रक्रियालाई सहभागितामुलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति ऐन २०६६ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन एन २०७४ एवं राष्ट्रिय रणनीति प्रतिवद्धताका सबै विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ७ दफा १७ तथा स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १ (न.) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यस गोडैता नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण भएकोमा सफल कार्यान्वयनको हार्दिक शुभकामना साथ खुशी व्यक्त गर्न चाहन्छु।

यस योजना तयार गर्न लागि पर्नुहुने गोडैता नगरपालिका प्रमुख, उप-प्रमुख, स्थानीय विपत् तथा जल उत्थान समिति, सबै सरोकारवाला निकायहरु तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने सामाजिक विकास केन्द्र मलंगवा, सर्लाहीलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

ईन्द्रदेव यादव

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपालको नक्सा

दार्चुला
बझाङ
बैतडी
बाजुरा
डडेलधुरा
डोटी
अछाम
कंचनपुर
कैलाली
हुम्ला
मुगु
जुम्ला
कालिकोट
डोल्पा
दैलेख
जाजरकोट
सुर्खेत
रुकुम(प्र.६)
सल्यान
बर्दिया
बाँके
दाङ
रोल्पा
प्यूठान
गुल्मी
अर्घाखाँची
पाल्पा
कपिलवस्तु
रुपन्देही
मुस्ताङ
म्याग्दी
मनाङ
कास्की
बाग्लुङ
पर्वत
लमजुङ
गोरखा
स्याङजा
तनहुँ
रसुवा
धादिङ
नुवाकोट
सिन्धुपाल्चोक
दोलखा
चितवन
मकवानपुर
रामेछाप
सिन्धुली
पर्सा
बारा
रौतहट
सर्लाही
धनुषा
सिराहा
सप्तरी
सोलुखुम्बु
संखुवासभा
ताप्लेजुङ
ओखलढुंगा
खोटाङ
भोजपुर
तेह्रथुम
पाँचथर
धनकुटा
इलाम
उदयपुर
सुनसरी
मोरंग
झापा

गोडैता नगरपालिकाको नक्शा

विपद् सम्बन्धी महत्वपूर्ण शब्दहरू

१. प्रकोप (Hazard)

एक प्रक्रिया, दृश्य, मानव क्रियाकलाप वा परिस्थिति जसले जनधनको नोक्सानी, घाइते हुने सम्भावना वा अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी असरहरू, सम्पत्तिमा क्षति साथै आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय अवरोध ल्याउन सक्छ। (UN ISDR 2017)

२. विपद् (Disaster)

विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपत्कालीन अवस्था सिर्जना भई जन वा धनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद् सम्झनुपर्छ। (विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४)

३. सङ्कटासन्नता (Vulnerability)

तुलनात्मक रूपमा कम क्षमता भएका त्यस्तो व्यक्ति वा सामाजिक समूह जो सँग सम्भावित प्रकोपको सामना, रोकथाम गर्न र पुनस्थापित हुन कुनै स्रोत / साधन र उपाय हुँदैन भने त्यसलाई सङ्कटासन्नता भनिन्छ। वा सङ्कटासन्नता भन्नाले खतरामा भएका हुन सक्ने जोखिमका तत्वहरू वा जोखिमको अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरू भन्ने बुझिन्छ। (UN ISDR 2017)

४. सम्मुखता (Exposure)

प्रकोपबाट विपद् उत्पन्न हुन सक्ने क्षेत्रतर्फ उन्मुख रहेका मानिस, सम्पत्ति, प्रणाली वा अन्य तत्वहरूको उपस्थितिलाई नै सम्मुखता भनिन्छ। ती तत्वहरू प्रकोपको सम्मुख हुन्छन् र प्रकोपबाट उत्पन्न हुन सक्ने विपद्बाट प्रभावित हुन सक्छन्। (UN ISDR 2017)

५. क्षमता (Capacity)

संस्था, समुदाय वा समाजसँग उपलब्ध सबै प्रकारका बलिया पक्षहरू, विशेषताहरू, स्रोतहरूको समग्र पक्ष जसले विपद्को जोखिम कम गर्न, व्यवस्थापन गर्न र उत्थानशीलता बलियो बनाउँछ। (UN ISDR 2017)

६. विपद् जोखिम (Disaster Risk)

कुनै निश्चित समयमा प्रकोप, सम्मुखता, सङ्कटासन्नता र क्षमताको अन्तरक्रियाबाट समुदाय अवधा समाजमा मृत्यु हुन सक्ने, घाइते हुन सक्ने र सम्पत्तिको क्षति हुन सक्ने संभावित अवस्था (UN ISDR 2017)

७. रोकथाम (निवारण) (Prevention)

अहिले अवस्थित जोखिम र नयाँ विपद्को जोखिम हुन नदिने क्रियाकलापहरू र उपायहरू (UN ISDR 2017)

८. अल्पीकरण (Mitigation)

विपद् पर्नु भन्दा पहिले विपद्को असर वा प्रभावलाई कम वा न्यून गर्नका लागि सञ्चालन गरिने कार्य वा उपायहरूलाई अल्पीकरण भनिन्छ। यस अन्तर्गत संरचनात्मक र गैर संरचनात्मक अल्पीकरणका कार्य वा उपायहरू पर्छन्। (UN ISDR 2017)

९. अनुकूलन (Adaptation)

जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरूसँग घुलमिल हुन सक्ने गरी अर्थपूर्ण वातावरण सिर्जना गर्न गरिने कार्यहरू (UN ISDR 2017)

१०. विपद् प्रतिकार्य (Response)

विपद्को घटना हुँदा साथ तत्कालै गरिने खोज तथा उद्धार एवम् राहतसँग सम्बन्धीत कार्य सम्झनुपर्छ र सो शब्दले विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीलाई समेत जनाउँछ। (विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४)

११. पूर्वतयारी (Preparedness)

संभावित वा हालको प्रकोप घटना अथवा प्रकोप अवस्थाका असरहरूको प्रभावकारी ढङ्गले पूर्वानुमान गर्न सक्ने, प्रतिकार्य गर्न सक्ने र त्यसबाट पुनर्लाभ लिन सक्ने सरकारी निकाय, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभमा काम गर्ने संस्था, समुदाय र स्वयं व्यक्तिहरूद्वारा विकसित ज्ञान तथा क्षमता (UN ISDR 2017)

१२. विपद् पुनर्लाभ (Disaster Recovery)

विपद्को घटनापछि गरिने पुनर्निर्माण एवम् पुनर्स्थापनासँग सम्बन्धित कार्य सम्झनुपर्छ (UN ISDR 2017)

१३. उत्थानशील (Resilience)

उत्थानशीलता' भन्नाले प्रकोप सम्मुखतामा रहेका प्रणाली, समुदाय वा समाजमा अन्तर्निहित क्षमता जसले प्रकोपका असरहरूलाई समयमा नै प्रभावकारी ढङ्गले प्रतिरोध, शमन वा समायोजन गर्नुका साथै पूर्ववत् अवस्थामा फर्कन समर्थ गराउँछ। यसअन्तर्गत आधारभूत संरचना वा सेवा प्रणालीको संरक्षण एवं पुनर्स्थापनालगायत पर्छन्। (स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७४)

१४. विपद् खोज तथा उद्धार समूह

विपद्को अवस्थामा खोजी तथा उद्धार गर्न क्रियाशील वा विपद् व्यवस्थापनका लागि परिचालन गर्न तयार गरिएको विशिष्टीकृत खोज तथा उद्धार समूह सम्झनुपर्छ र सो शब्दले मानवीय सहायताकर्मीलाई समेत जनाउँछ। (विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४)

१५. विपद् जोखिम न्यूनीकरण

विपद् पूर्व गरिने जोखिमको विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन, विपद् रोकथाम वा विपद्बाट हुने क्षतिको न्यूनीकरण तथा विकासका कार्यमा विपद् जोखिम कम गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्झनुपर्छ। (विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४)

१६. विपद् व्यवस्थापन

विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुनर्लाभसँग सम्बन्धीत सम्पूर्ण क्रियाकलाप सम्झनुपर्छ। (विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४)

१७. जलवायु परिवर्तन

प्रत्यक्ष या अप्रत्यक्ष रुपमा मानव कृयाकलापले हुने जलवायु परिवर्तन जसको कारण विश्वव्यापी वायुमण्डलको ढाँचामा परिवर्तन या बदलाव आउँछ। यस्तो बदलाव तुलनात्मक समयावधिमा जलवायुमा देखिने स्वभाविक परिवर्तनभन्दा भिन्न हुने गर्दछ। (UNFCCC)

विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली

नेपाली शब्द	अङ्ग्रेजी शब्द
अनुकुलन	Adaptation
भवन निर्माण संहिता	Building Code
क्षमता	Capacity
क्षमता विकास	Capacity Building
जलवायु परिवर्तन	Climate Change
सामना क्षमता	Coping Management
विपद	Disaster
विपद् जोखिम	Disaster Risk
विपद् व्यवस्थापन	Disaster Management
पूर्वचेतावनी प्रणाली	Early Warning System
आपत्कालीन व्यवस्थापन	Emergency Management
वातावरणिय ह्रास	Environmental Degradation
सम्मुखता	Exposure
पूर्वानुमान	Forecast
भौगर्भिक प्रकोप	Geological Hazards
प्रकोप	Hazards
अल्पीकरण	Mitigation
पूर्वतयारी	Preparedness
रोकथाम	Prevention
पुर्नलाभ	Recovery
उत्थानशील	Resilience
प्रतिकार्य	Response
प्रवलीकरण	Retrofitting
जोखिम	Risk
जोखिम विश्लेषण	Risk Assessment
जोखिम व्यवस्थापन	Risk Management
जोखिम स्थानान्तरण	Risk Transfer
सङ्कटासन्न	Vulnerable
सङ्कटासन्नता	Vulnerability

शब्दसंक्षेप

वि.स.	विक्रम सम्वत
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति
न.पा	नगरपालिका
कि. मि.	किलोमिटर
UN ISDR	United Nations International Strategy for Disaster Reduction
एफ.एम.	फिक्वेन्सी मोडुलेशन (Frequency Modulation)
आर आर पि के	राष्ट्रिय रोजगार प्रर्वधन केन्द्र
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
UNFPA	संयुक्त राष्ट्र संघीय जनसंख्या कोष (United Nations Population Fund)
SDC	Social Development Center
IRA	Initial Rapid Assessment
MIRA	Multi Cluster Initial Rapid Assessment
RRT	Rapid Response Team
एच.आई.भी.	मानव इम्यूनोडेफिशियंसी वायरस (Human Immuno-Deficiency Virus)
प्र.स.नि.	प्रहरी सहायक निरिक्षक
का.पा.स.	कार्यपालिका सदस्य
ज.स्व.नि	जन स्वास्थ्य निरिक्षक
UNFCCC	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रसंघीय कार्य संरचना महासभा (United Nations Framework Convention on Climate Change)

विषय सूची

विषय सूची	पेज नं
कभर पेज	I
नगरपालिका अध्यक्षको मन्तव्य	ii
प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सन्देश	iii
नेपालको नक्शा	iv
गोडैता नगरपालिकाको नक्शा	v
विपद् सम्बन्धी महत्वपूर्ण शब्दहरू	vi
विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली	vii
शब्दसंक्षेप	viii
विषय सूची	ix-x
परिच्छेद १: प्रारम्भिक परिचय र योजना	२
१.१.गोडैता नगरपालिकाको परिचय	२
१.२ योजनाको परिचय	२
१.२.१ पृष्ठभूमि	२
१.२.२ योजनाको परिकल्पना	३
१.२.३ योजनाको ध्येय	३
१.२.४ योजनाको लक्ष्य	३
१.२.५ योजनाको उद्देश्य	३
१.२.६ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :	४
१.२.७ योजनाका सीमा	५
१.२.८ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि :	५
१.२.९ बजेट व्यवस्थापन	७
१.२.१० योजना कार्यान्वयन रणनीति	७
१.२.११ योजनाको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	७
१.२.१२ योजनाको पुनरावकोलन तथा अद्यावधिक	८
१.३ जलवायुजन्य, हावापानी र भूउपयोग आदिको अवस्था र प्रभाव :	८
१.४ नगरपालिका भित्र भएर बग्ने खोलानाला तथा नदीहरु र तिनीहरुबाट पर्ने प्रभाव :	८
१.५ वडा अनुसारको जनसङ्ख्या	९
१.६ उमेर अनुसार र संकटासन्न जनसङ्ख्या	१०
१.७ अपाङ्गताको विवरण	११
परिच्छेद २. नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायूजन्य जोखिम विश्लेषण	१२
२.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण:	१२
२.२ विपदको ऐतिहासिक समय रेखा	१२
२.३ जोखिममा रहेको तत्वहरु	१५
२.४ विपद् जोखिम विश्लेषण	१८
२.५ प्रकोप, मौसमी तथा बाली पात्रो :	२१
२.५.१ प्रकोप पात्रो:	२१
२.५.२ मौसमी पात्रो:	२२
२.५.३ बाली र वनस्पती पात्रो:	२२
२.६ संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र	२३
२.७ जोखिम पह्चिान तथा विश्लेषण	२७
२.७.१ जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलाप पह्चिान तथा प्राथमिकीकरण	२७
परिच्छेद ३ : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील गतिविधिहरू	२९
३.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरू	२९
३.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय	२९

३.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि २९
३.१.३ जोखिम न्यूनीकरण: ३८
३.१.४ आपत्कालीन पूर्वतयारी : ४६
३.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू ६३
अनुसुचीहरु
अनुसुची १: नगर विपद् व्यवस्थापन समिति सदस्यहरुको नाम र सर्म्पक नम्वर ७४
अनुसुची २: अगुवार सदस्यहरुको नाम र सर्म्पक नम्वर ७४
क. खाद्दान्न तथा नगद व्यवस्थापन कलष्टर ७४
ख. गैर खाद्द सामाग्री तथा आवास कलष्टर ७५
ग. स्वास्थ्य तथा पोषण कलष्टर ७५
घ. खानेपानी तथा सरसफाई कलष्टर ७५
ङ शिक्षा कलष्टर ७६
च. संरक्षण (प्रतिकार्य र पूर्व तयारीका कार्यहरु) कलष्टर ७६
अनुसुची :३ ७७
क.स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार ७७

खण्ड क : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

परिच्छेद : १

प्रारम्भिक परिचय

१.१ गोडैता नगरपालिकाको परिचय

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको वि.स. २०७३ सालको निर्णय आधारमा गोडैता नगरपालिकाको स्थापना भएको हो। यो नगरपालिका सर्लाही जिल्लामा पर्दछ। सर्लाही जिल्लामा विद्यमान २० स्थानीय तहहरू मध्ये जिल्लाको दक्षिणमा भारतीय सीमासंग जोडिएर अवस्थित रहेको छ। यस नगरपालिकामा तत्कालीन व्यवस्थामा राजनैतिक ईकाइहरूका रुपमा कायम रहेका नौ गा.वि.स.हरू क्रमश गोडैता, बहादुरपुर, बेल्वा,जब्डी, भगवतीपुर, रोहुवा, रामवन, बगदह, सिसौटियालाई समावेस गरिएको छ।

यस नगरपालिकाको राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरधुरी सर्वेक्षण २०७८ का अनुसार गोडैता नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ५४,२७० रहेको छ। ४८.०७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको यस नगरपालिकाको जनघनत्व १,११६ व्यक्ति प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यस नगरपालिकाको औसत परिवारको आकार ४.३७ रहेको छ। यस नगरपालिकाको पार्श्वचित्रमा उल्लेख भए अनुसार जम्मा घर संख्या ९,३०३ र जनसंख्या, महिला २६५९३ र पुरुष २७६७८ गरी कुल जनसंख्या ५४,२७० रहेका छन्। यहाँ अधिकांश हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरु रहेका छन्। साथै यहाँ यादव, कोइरी (कुशवाहा), राजपुत, ब्राम्हण, कायस्थ, तेली, कानु, सोनार, कलवार, मुसलमान, थारु (चौधरी), नेवार, रौनियार, चमार दुसाद, डोम, हलखोर आदि जातजातिको बसोवास भई समावेशी समाज रहेको छ । सदरमुकाम मलंगवावाट १२ किलो मिटर पश्चिममा पर्ने यस नगरपालिकामा अधिकांश मानिसहरु कृषि पेशा र पशुपालनमा आश्रित रहेका छन् भने केही सानातिना ब्यापार ब्यावसाय गरेर जिविकोपार्जन गरेको पाईन्छ। यहाँका केही मानिस सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा नोकरी गरेको र बिषेश गरी बैदेशिक रोजगार लागि धेरै मानिसहरु बिदेशिएको पाईन्छ। यस नगरपालिकाका हावापानी बार्षिक औसत बर्षा १६९९.६ मिलिमिटर, अधिकतम तापक्रम ४०.८० डिग्री सेल्सियस, न्यूनतम तापक्रम ५ डिग्री सेल्सियस सम्म रहने गर्दछ।

गोडैता नगरपालिका बहुप्रकोपबाट प्रभावित नगरपालिकाहरु मध्ये एक हो। बाढीबाट डुवान, कटान र पटान यस पालिकाको प्रमुख प्रकोप हो भने वन्यजन्तु आतंक, खडेरी, शीतलहर, आगलागी, हावाहुरी, असिना, सडक दुर्घटना र सर्पदंश अन्य प्रकोपको रुपमा रहेको छ। यसैगरी भूकम्पिय जोखिम पनि यस नगरपालिकाको अर्को प्रकोपको रुपमा रहेको छ। यस नगरपालिका भित्र भएर बग्ने नदी र खोलानाला, नहर र सोरम नदी किनाराको नजिक रहेका घरधुरी र मानिसहरुको अवस्था जोखिममा रहेको पाईन्छ। वर्षाको समयमा वागमती नदीबाट आएको बाढी/पानी नहर र लखनदेही तथा सोरम नदी हुँदै वस्तीमा प्रवेश गर्दा लाखौंको धनजनको क्षतिहुने गरेको छ यसैगरी वन्यजन्तुबाट अन्नवाली र नगदेवालीको क्षति हुनु यस नगरपालिकाको अर्को ठुलो प्रकोप रहेको छ। प्रत्येक वर्ष वन्यजन्तु (निलगाई र बंदेल) बस्ति र खेतमा प्रवेश गरी लगाएको अन्नवालीर नगदेवाली नष्ट गर्ने गरेका छन। यसका साथै वन्यजन्तुले मानिसहरुलाई पनि आक्रमण गरी घाइते गर्ने गरेको छ जसबाट कहिलेकाही अकालमै मानिसहरुको मृत्यु समेत हुने गरेको छ। यसका साथ साथै बाढी तथा गर्मीको समयमा सर्पहरुको टोकाइले मानिसहरुको मृत्यु हुने गरेको छ। जलवायू परिवर्तनका कारण र सवै क्षेत्रमा सिंचाईको व्यवस्था नभएको कारण खडेरीको समस्या पनि यस नगरपालिकामा हुने गरेको छ। गरीवीका कारण यस पालिकाका गरीव समुदायका व्यक्तिहरु विशेष गरी वृद्ध/वृद्धा र वालवालिकाहरु शीतलहरबाट समेत प्रभावित हुने गरेको छन्। प्रत्येक वर्ष ५/१० जना वृद्ध/वृध्दाहरु चिसोको कारण मृत्यु हुने गरेको छन भने वालवालिकाहरुमा निमोनिया जस्ता रोगहरु देखिने गर्दछ। यसैगरी हावाहुरी, असिनाले पनि अन्नवाली साथै धनजनको क्षतिहुने गरेको छ। सडकको पहूंच र सवारी साधनको वृद्धिले सडक दुर्घटनाको जोखिम पनि बढेको भने अधिकांश घरहरु फुस र काठको भएका कारण आगलागीले पनि प्रत्येक वर्ष क्षति हुने गरेको छ।

१.२ योजनाको परिचय

१.२.१ पृष्ठभूमि

विपद्का घटना र जलवायु परिवर्तनका असर नेपालीहरुको नियति मात्र होईन अवसर पनि हो। विकास प्रयासको प्रतिफल दिगो र जिवन स्तरलाइ उच्च तथा समृद्ध बनाउँन विपद् व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनलाई विकास प्रयास कै एक मुख्य पक्षको रुपमा स्थापित गर्नु आवश्यक छ। तथ्याङ्का

आधारमा विभिन्न निकायले तयार पारेको प्रतिवेदनले नेपाल विश्वमा विपद् जोखिम र जलवायु परिवर्तनको उच्च संकटासन्न राष्ट्रको रुपमा रहेको देखाएको छ। नेपाल समग्र प्रकोप जोखिमको हिसावले २० औं स्थानमा, भूकम्पीय जोखिमको हिसावले ११ औं स्थानमा, बाढी तथा पहिरोको जोखिमको हिसावले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको प्रभावको हिसावले चौथो स्थानमा पर्दछ। (Maplecroft 2011, BCPR 2004 cited in MoHA 2015) हामी नेपाली बहुप्रकोपको जोखिममा छौं। यहाँका ९५ प्रतिशत भन्दा बढी जनताहरु एक भन्दा बढी प्रकोपको संकटासन्न स्थानमा रहेका छन्। त्यसमा पनि मानव सृजित विश्वव्यापी जलवायु परिवर्तनले जोखिमलाई थप बल प्रदान गरेको छ भने भविष्यमा जन, धन र विकासमा सबैभन्दा ठुलो चुनौती थपि दिने आँकलन गरिएको छ।

जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर विशेष गरी वायुमण्डलीय तापक्रममा वृद्धिमा देखिएको छ, नेपालको परिप्रेक्ष्यमा वर्षाको समय तथा मात्रामा विषमता प्रत्यक्ष रुपमा अनुभव गरिएको समस्याको रुपमा रहेको छ। साथै, वर्षेनी नेपालमा बाढी, पहिरो, हावाहुरी, असिना, सुख्खा, खडेरी, तातो हावाको लहरहरु जस्ता घटनाहरु बढि मात्रामा देखिरहेका छन्। नेपालमा राष्ट्रिय अनुकुलन कार्यक्रम २०१० का अनुसार प्रमख रुपमा ६ क्षेत्र (कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलश्रोत तथा उर्जा, जलवायु सिर्जित प्रकोप, वन जङ्गल तथा जैविक विविधता, जनस्वास्थ्य र शहरी बसोवास तथा पूर्वाधार) जलवायु परिवर्तनको असरबाट सवभन्दा प्रभावित रहेका छन्। यस्ता असरहरुले त्यसैगरि नेपालले भूकम्प जस्तो भयानक प्रकोपबाट पनि समय समयमा ठूलो नोक्सानी व्यहोरदै आएको छ। जलवायु परिवर्तनसँगै आएको अनिश्चितता एवं विषमतासँग जुध्ने स्थानीय उपायहरुको प्रभावकारितामा कम हुँदै गइरहेको छ र आगामी दिनमा अझ बढ्ने देखिन्छ।

विकासमा विपद् व्यस्थापनलाई मुलप्रवाहीकरण गर्न र संकटासन्नता परिवार वा समुदाय नै विपद् प्रतिकार्यको पहिलो प्रतिकार्यकर्ता हो तसर्थ जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको जगमा अभ्यास गर्दै सुरक्षित संस्कृति तथा उत्थानशीलता उन्मुख बनाउँन स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमाको कोशेढुंगा हुन्छ।

त्यसैले गोडैता नगरपालिकामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन तथा यसको प्रभावकारी कार्य सञ्चालनका लागि दिशानिर्देश गर्न यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नु बाञ्छनीय भएकोले तत्कालिन स्थानीय विकास तथा संघीय मामिला मन्त्रालयको स्थानीय विपद्जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८ तथा नेपाल सरकार, वातावरण मन्त्रालयको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना, २०६८ लाई एकिकृत गर्न तयार गरिएको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा, २०७४ को आधारमा यो एकिकृत स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

१.२.२ योजनाको परिकल्पना

गोडैता नगरपालिकालाई विपद् जोखिम मुक्त नगरपालिकाको रुपमा स्थापित गर्ने रहेको छ।

१.२.३ योजनाको ध्येय

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरुलाई विकासमा मुलप्रवाहीकरण गर्ने र समुदायको हरेक वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ल्याई सुरक्षित बाँच्न पाउने अधिकार कायम गर्ने रहेको छ।

१.२.४ योजनाको लक्ष्य

विपद्बाट हुने जनधनको क्षति तथा जोखिमलाई कम गर्नुको साथै सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट पहिचान गरिएका मुद्दाहरुलाई योजनाको रुप दिई पुर्वतयारीको कार्यहरु गर्ने, जीविकोपार्जन अभिवृद्धि गर्ने र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई विकास योजनाहरुमा मुलप्रवाहीकरण गर्ने रहेको छ।

१.२.५ योजनाको उद्देश्य

यस योजनाको लक्ष्य नगरपालिकामा विगत ३० बर्षमा भएको मानवीय, भौतिक तथा आर्थिक क्षतिलाई आधारले कम गर्ने र नगरपालिकाको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि संस्थागत आधार तयार गर्ने रहेको छ। त्यस्तै विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक साम्रगी तथा उपकरणको व्यवस्था गर्ने तथा मानवीय स्रोतको विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने र दक्ष स्वंम सेवक तयार गर्ने लक्ष्य लिएको छ। गोडैता नगरपालिकाले निर्माण गर्ने विपद् जोखिम न्युनीकरण

तथा व्यवस्थापन ऐन तयारीका लागि चाडै पहल गर्ने तथा विभिन्न राहत तथा मानवीय सहायताका मापदण्ड तयार गरी नगरपालिकामा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने छ।

प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद् तथा जलवायु परिवर्तनबाट नगरपालिकामा भई रहेको मानवीय, भौतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, धार्मिक, प्राकृतिक तथा पर्यावरणीय क्षतिलाई न्युनीकरण गर्दै सुरक्षा, अनुकूलता, उत्थानशीलता र दीगो विकासको अनुभूति नगरपालिकावासीलाई गराउनु तथा सुरक्षित, स्वालम्बी र एकीकृत विपद् व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको कार्यहरुलाई नगरपालिका आफैंले नेतृत्व, लिई विकासको एक सवालको रूपमा विपद् र जलवायु परिवर्तन सम्बोधन गर्ने यस योजनाको मुख्य उद्धेश्य रहेको छ। यसको निम्न उद्धेश्यहरु रहेका छन्।

- विपद्बाट हुनसक्ने जनधनको क्षति र साधन स्रोत तथा संरचनामा पर्न सक्ने प्रतिकुल, प्रभावको विश्लेषण गर्नु।
- विपद्को समयमा र विपद् पश्चात आउन सक्ने संभावित संकटलाई समयमै योजनाबद्ध तरिकाबाट बिश्लेषण गरि बिभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ सस्थाहरुको सहयोग तथा नगरपालिकाको अग्रसरतामा जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, खोज तथा उद्धार, राहत वितरण तथा पूर्ननिर्माण र पुर्नस्थापनाको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने।
- यस पालिकामा रहेको विपद्को सङ्कटासन्नता, जोखिम र क्षमता विश्लेषण गर्न र सोही बमोजिम विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकीकरण गर्दै स्थानीय विकास प्रक्रियामा मुलप्रवाहीकरण गरी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समुदायको निर्माणमा योगदान गर्नु।
- नगरपालिकाका सबै उच्च संकटासन्न बस्ती तथा टोलमा विपद् व्यवस्थापनका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा अल्पीकरणमा जोड दिई प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा पुर्नलाभको वातावरण सिर्जना गर्नु।
- नगरपालिकाको नीति तथा विकास कार्यक्रममा सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला , बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसङ्ख्यक, सङ्कटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, मधेसी, मुश्लिम जस्ता वर्ग एवं नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी परिभाषित गरेका वर्ग) को समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनलाई संस्थागत गर्न मार्ग प्रशस्त गर्नु।
- विपद् व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा केन्द्र सरकार, विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघसंस्था, सहयोगी निकाय जस्तै सुरक्षा निकाय, टेलिफोन प्रदायक संस्थाहरु तथा अन्य सरोवारवालाहरुसँग विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि प्रभावकारी समन्वय तथा सहकार्य गर्नु।
- जलवायु परिवर्तनका कारण प्राप्त अवसरहरुको अधिकतम उपयोग गर्दै नगरपालिकालाई जलवायुमैत्री तथा वातावरणमैत्री विकासका लागि उर्जा, जलस्रोत, जिविकोपार्जन, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता, कृषि र खाद्य सुरक्षा, जलवायुजन्य विपद् व्यवस्थापन, वन तथा जैविव विविधता, सामाजिक समावेशीकरण, प्राकृतिक तथा संस्कृति सम्पदा सम्बन्धी ज्ञान, सिप, प्रविधि तथा स्रोतको उपयोग र विस्तार गर्नु।

१.२.६ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :

नेपाल सरकारले स्थानीय सरकारको क्षेत्राधिकार भित्र राखेको विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी कार्यहरुलाई व्यवस्थित तथा नेतृत्वदायी जिम्मेवारी लिनका लागि स्थानीय आवश्यकता, क्षमता र प्राथमिकतामा आधारित अवस्थाको पहिचान, स्थानीय माँग तथा आवश्यकता र औचित्यलाई व्यवस्थित गर्न तयार गरिएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा रहेको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरु तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ ले स्थानीय सरकारलाई तोकेको कार्यहरुलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक भएकोले यो योजनाको आवश्यकता तथा महत्व रहेको छ।

सेन्डाई कार्य संरचनाका लक्ष्य तथा प्राथमिकता प्राप्त कार्यहरु पुरा गर्न नेपाल सरकारले विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय नीति तथा कार्ययोजना (२०१८-२०३०) को कार्यान्वयनका यो योजना सहायक सिद्ध हुने छ। त्यस्तै यी प्रतिबद्धता र आवश्यकतालाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय सरकारले गर्नुपर्ने कार्यहरुलाई स्थानीय आवश्यकता तथा प्राथमिकतामा आधारित निर्माण गरि स्थानीय सरकारको विकास योजनाको रूपमा बुझ्नु तथा विकासको सवालको रूपमा सम्बोधन गर्नु बाञ्छिनीय भएकोले यो नगरपालिकालाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तनबाट सुरक्षित, अनुकूलित र उत्थानशील समाजको रूपमा विकास गर्न महत्वपूर्ण हुनेछ।

गोडैता नगरपालिकाको यस योजनाले, दीगो, वातावरणमैत्री, सुरक्षित र विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समाज निर्माण गर्न मार्गनिर्देश गर्नेछ । नेपाल सरकारले जारी गरेको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन गर्न स्थानीय आधार तयार गर्नु स्थानीय सरकारको कर्तव्य भएकोले सो आवश्यकता पूर्ति गर्न सहयोग गर्ने छ । जलवायु परिवर्तनका विभिन्न अभिसन्धी पुरा गर्न तयार गरेको राष्ट्रिय अनुकूलनको कार्यक्रम तथा जलवायु परिवर्तन नीतिको स्थानीय आवस्थकता पुरा गर्नेछ ।

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि स्थानीय ऐन, नीति नियम, संस्थागत आधार, समन्वय, सहकार्य तथा नेतृत्व गर्ने क्षेत्रमा कार्यहरु यस योजनाले गर्ने छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि विपद्को अल्पीकरण तथा पूर्वतयारीका कार्यहरु, विपद्को समयमा प्रतिकार्यका कार्यहरु र विपद् पश्चातका पुनर्स्थापना, पुर्ननिर्माण तथा पुनर्लाभका कार्यहरुलाई समावेश गर्ने छ । त्यस्तै जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि जलवायुमैत्री तथा वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरुलाई विशेषगरी कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता संरक्षण, उर्जा तथा जलस्रोत, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता, लैङ्गिक तथा सिमानतकृत समुह (सामाजिक समावेशीकरण), जीविकोपार्जन र सुशासन, पर्यटन, प्राकृतिक तथा संस्कृति सम्पदा, जलवायुमैत्री शहर वस्ती र पूर्वाधार जस्ता विषयहरु समावेश गर्ने छ ।

१.२.७ योजनाका सीमा

विपद् जोखिम र जलवायु परिवर्तन विकासका मुद्दा मात्र नभई स्थानीय यर्थाथ पनि हो । यो योजना तर्जुमाका दौरानमा अपनाईएका विधिहरु पूर्ण छन् भनेर ठोकुवा गर्न भन्दा प्रतिनिधिमुलक छन् र योजना तर्जुमाका लागि सहयोगी छन् । तर यी सामाजिक विज्ञानमा आधारित विधि भएकाले वैज्ञानिक नतिजासँग शतप्रतिशत मेल नखान सक्छ तथा पूर्ण यर्थाथको प्रतिनिधित्व नगर्न सक्छ ।

योजनाका निर्माण तथा कार्यान्वयनमा निम्न बमोजिका सिमाहरु रहेका छन ।

- यो विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा सञ्चालन गर्दा स्थानीय स्तरका सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरु, राजनीतिक पार्टीका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय अगुवाहरु, शिक्षक, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरु, सुरक्षाबलका प्रतिनिधिहरु, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, बृद्धबृद्धा, आमा समूह तथा आत्मनिर्भर समुहहरुका प्रतिनिधिहरु र टोल विकास समितिका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा सहभागिमुलक प्रक्रियाद्धारा योजना तर्जुमा गरिएको छ । त्यसैले यो योजना तथ्यांकमा आधारित भन्दा छलफल र सहभागीतामुलक बिश्लेषणबाट आएका बस्तुगत सूचनामा बनेको छ ।
- तथ्याकं संकलनको क्रममा विगतका बर्षहरुमा भएका विपद्का घटनाहरु तथा त्यसबाट भएको क्षतिको सम्पुर्ण यथार्त विवरण प्राप्त गर्न कठिनाइ भएकोले वडा तहको संकटासन्नताको स्तर निर्धारण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना, गोडैता नगरपालिका, सर्लाही, २०८० योजनाको तर्जुमा, विपद् जोखिम न्यूनिकरणका गतिविधिहरु तथा बजेट निर्धारण गर्दा केही लचकता अपनाइएको छ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजना अन्तर्गत बनाएईका गतिविधीहरुको कार्यान्वयनका लागि बढी मात्रामा बाहिरी श्रोतको जस्तै बिभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरुबाट समेत सहयोग मिल्ने आशा गरिएको छ । जसले गर्दा बाह्य श्रोत प्राप्त नभएमा योजनाको कार्यान्वयनमा असर पर्ने सम्भावना देखिन्छ ।
- यो योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न नगरपालिका तथा समुदायमा सिमित ज्ञान तथा मानवीय स्रोत रहेकोले योजनालाई दिशानिर्देश गर्न पनि समस्या आउँने देखिन्छ । विधि, आवश्यकता, योजनाको आयतन, प्रभावकारिता, स्रोतको व्यवस्थापन, संगठन, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका नजरबाट यो योजनामा सिमितता देखिएको छ ।
- यो योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा समस्या आउने सक्ने देखिएको हुँदा समुदाय, नगरपालिकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नगरपालिका कार्यालयले बढी नै मेहनत गर्नुपर्ने देखिन्छ । यो योजना कार्यान्वयन गर्न स्थायी तथा संगठित संस्था भए पनि त्यसको संस्थागत विकासमा विशेष ध्यान नपुगे यो योजनाको प्रभावकारितामा सिमितता देखिन्छ । यो योजनाको कार्यान्वयनका लागि संगठानिक स्वरुप र समुदायमा बन्ने विभिन्न समिति तथा उपसमितिको भूमिका तथा सदस्यहरुको योगदान सुनिश्चितताका पनि सिमाहरु रहेका छन् ।

१.२.८ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि :

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६”, “विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापान ऐन २०७४”, “स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४”, “स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८” तथा यसको “परिमार्जित मस्यौदा निर्देशिका २०७४”मा व्यवस्था भए अनुसारको प्रकृयाबाट योजना निर्माण गरिएको छ। जसको निर्माण तथा कार्यान्वयनको लागि निम्न बमोजिको विधि र प्रक्रियाहरु अपनाइएको छ।

१.२.९ बजेट व्यवस्थापन

यो योजना नगरपालिकाको आफ्नै योजना भएकोले पालिकाको क्षमता अनुसार बजेटको व्यवस्था गरिने छ। साथै थप बजेट व्यवस्था तथा योजना कार्यान्वयनको लागि नगरपालिकाले विभिन्न सरकारी कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, जिल्लाका मन्त्री तथा सांसदहरु र गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुसंग समन्वय गर्ने छ।

१.२.१० योजना कार्यान्वयन रणनीति

यो योजना कार्यान्वयनको लागि निम्न बमोजिको रणनीतिहरु अपनाईने छ।

- योजनालाई नगर सभाबाट अनुमोदन गराउने गरि कार्यान्वयन गरिनेछ।
- नगरपालिकाले स्वीकृत योजना स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत् कार्यान्वयन गराउनेछ।
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत योजना विषयगत कार्यालय, समुदाय, संघ संस्था तथा निजी क्षेत्र एवं वडा, समुदाय र बिद्यालयमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति समेतको सहयोग लिई कार्यान्वयन गर्नेछ।
- स्थानीय ज्ञान, सीप, विधी, प्रविधी र श्रोत तथा साधनको अधिकतम उपयोग गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ।
- योजना कार्यान्यवनको लागि समय समयमा बिभिन्न प्रकारका क्षमता अभिबृद्धि तथा पुनर्ताजगी तालीमको आयोजना गरिनेछ।
- समुदाय स्तरका कार्यदलको तालिम तथा क्षमता अभिबृद्धिका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्थाहरुको सहभागितामा जोड दिइने छ। साथै विपद्को समयमा कार्यदलका तालिम प्राप्त सदस्यहरुलाई परिचालन गरिनेछ।
- योजनाको प्रभावकारीताको अध्ययनको लागि हरेक वर्ष नगरपालिका स्तरमा एक कृत्रिम घटना अभ्यास संचालन गरिनेछ।
- स्वीकृत योजना कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकारबाट स्वीकृत "विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी विशिष्ट कार्यक्रम मध्ये प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रम-चार समुदायमा आधारित एकीकृत विपद् व्यवस्थापन योजनाबाट समेत बजेट परिचालनको व्यवस्था गर्न सकिनेछ।

१.२.११ योजनाको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्न गरिने छ। जसको लागि निम्न बमोजिमको प्रकृया अवलम्वन गरिने छ।

- नगरपालिकाले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ।
- नगरपालिका स्तरमा गठित अनुगमन समितीले विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रभावकारिता समेत मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार नगरपालिकामा सिफारिस गर्नेछ।
- नगरपालिकामा गठित अनुगमन समितिले स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यक्रमको समेत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन नगरपालिकामा पेस गर्नु पर्नेछ। उक्त प्रतिवेदन नगरपालिकाले छलफलका लागि नगर सभामा पेस गर्नुपर्नेछ। यसरी अनुगमन समिति गठन नभएको भए दफा २.४.४ बमोजिम एक उपसमिति गठन गर्नुपर्नेछ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने संस्थाहरुले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सम्बन्धीत निकाय, स्थानीय निकायमा पेश गर्नेछ।
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले नगर कार्यपालिका र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट योजनाको अर्धवार्षिक रुपमा अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गराउने छ।

- प्रत्येक बर्ष नगरपालिकाको आयोजनामा एक समीक्षा गोष्ठीको आयोजना गरी योजना अनुगमनमा देखिएका कमी कमजोरीहरुको सुधार गरिनेछ ।
- अनुगमन मुल्याङ्कन गर्दा स्थानीय समुदायको राय सुझावलाई पनि आधार मानिनेछ।

१.२.१२ योजनाको पुनरावकोलन तथा अद्यावधिक

नगरपालिकाको कुनै पनि क्षेत्रमा विपद्ले सङ्कटासन्नता, क्षमता, र जोखिम पारेको परिवर्तनलाई सम्बोधन गर्न प्रत्येक वर्ष योजनाको पुनरावलोकन गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार गर्नेछ। विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन व्यापक जनसहभागिताका साथमा २/२ बर्षको अवधिमा वा आवश्यकताका आधारमा प्रत्येक ५ बर्षमा परिमार्जन तथा पुर्नलेखन गरिने छ।

१.३ जलवायुजन्य, हावापानी र भूउपयोग आदिको अवस्था र प्रभाव :

यस नगरपालिकाको हावापानी हेर्दा बार्षिक औसत बर्षा १६९९.६ मिलिमिटर, अधिकतम तापक्रम ४०.८० डिग्री सेल्सियस र न्यूनतम तापक्रम ५ डिग्री सेल्सियस सम्म रहने गर्दछ। यस पालिकाको भू-उपयोग निम्न अनुसार रहेको छ।

क्र.स	विवरण	क्षेत्रफल (हे)	प्रतिशत (५)
१	कृषी क्षेत्र	३९२६.६६	८०.७६ ५
२	आवास क्षेत्र	२६३.२००	५.४१५
३	व्यवसायीक क्षेत्र	८.२००	०.१७ ५
४	औधोगिक क्षेत्र	२३.४००	०.४८ ५
५	निजी बन फलफुल बगैचाले ओगटेको क्षेत्र	४१६.००	८.५६५
६	नदी, खोला क्षेत्र	२६.५००	०.५५ ५
७	नहरले ओगटेको क्षेत्र	२०.७००	०.४३ ५
८	पोखरीले ओगटेको क्षेत्र	५७.६००	१.१८ ५
९	सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र	११.२००	०.२३ ५
१०	सडक बाटोले ओगटेको क्षेत्र	१०३.४००	२.१३५
११	साँसकृतिक तथा पुरातात्विकले ओगटेको क्षेत्र	१.४००	०.०३ ५
१२	बाँझो जमिले ओगटेको क्षेत्र	३.९००	०.०८ ५
जम्मा		४८६२.१०	१००.०० ५

१.४ नगरपालिका भित्र भएर बग्ने खोलानाला तथा नदीहरु र तिनीहरुबाट पर्ने प्रभाव :

नगरपालिकाको क्षेत्र भएर बग्ने नदीनाला तथा खोलाले जलचर र पशुपन्छीहरुलाई सुरक्षित बासस्थान का रुपमा आश्रय दिरहेका छन । यस नगरपालिका भित्रभएर बग्ने नदी र खोलानाला, नहर सोरम नदी र लखनदेही हो भने यी नदी किनाराको नजिक रहेका घरधुरी र मानिसहरुको अवस्था जोखिममा रहेको पाईन्छ। वर्षातको समयमा नहर, लखनदेही नदी र सोरम नदीको पानी वस्तीमा पसी धनजनको ठूलो क्षति हुने गरेको छ।

१.५ वडा अनुसारको जनसङ्ख्या

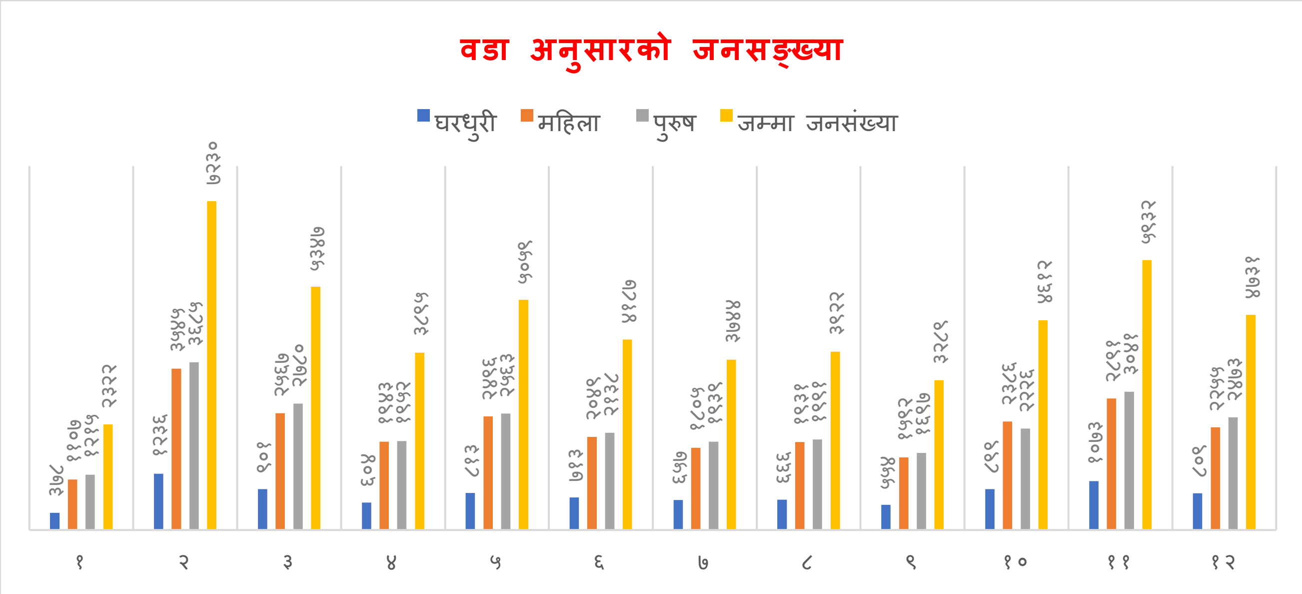

१.६ उमेर अनुसार र संकटासन्न जनसङ्ख्या

वडा नं.	४ वर्ष भन्दा मुनि	५-१४ वर्ष	६० वर्ष माथि	सुत्केरी	गर्भवती	परिवारमा वयस्क व्यक्ति नभै वालवालिका मात्र	श्रमिक वालवालिका	कुपोषित वालवालिका	अति गरीव परिवार ३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने	६ महिना भन्दा कम खान पुग्ने
१	९२	३५९	१९०	४४	७१	१७०	५०	०	१५०	१२५
२	७९६	१८२५	६४६	६३	२२०	७५०	१५००	३४	२२००	२५००
३	६३३	१२५५	४९३	८	१०९			०		
४	४६२	९४७	३२१	५४	१२९			१		
५	५५७	११५३	५३२	३१	१५७	४०	१००	३	२००	५००
६	४५२	१०६९	४३३	३१	३१८			०		
७	३७१	९४७	३४५	२३	९१	२५०	२५५	०	३००	२००
८	३९७	९८०	२९८	५०	१२२			७		
९	१७५	४९०	३५२	५	६१			२		
१०	४६५	१०७४	४७९	०	२००			०		
११	६०८	१३८१	५८७	१७	१४२			३६		

१२	५२१	११६१	४१९	३९	१२६			०		
जम्मा	५५२९	१२६४१	५०९५	३३४	१५१८	७०	१८१	८३	१३१	४५१

१.६. अपाङ्गताको विवरण

क्र.सं.	अपाङ्गताको प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा
१	शरीरिक अपाङ्गता	१०१	१९४	२९५
२	कम देख्न सक्ने अपाङ्गता	६३	५५	११८
३	पूर्ण रुपमा सुन्न नसक्ने अपाङ्गता	३१	४३	७४
४	पुर्ण रुपमा देख्न र सुन्न नसक्ने अपाङ्गता	०३	०३	०६
५	बोल्न नसकिने अपाङ्गता	१५	२९	४४
६	मानसिक अपाङ्गता	०	०	०
७	बौद्धिक अपाङ्गता	०३	१८	२१
८	बहु अपाङ्गता	२५	५०	७५
	जम्मा	२४१	३९२	६३३

परिच्छेद २.
नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायूजन्य जोखिम विश्लेषण

यस नगरपालिकामा बिगतको इतिहास हेर्दा सम्भावित प्रकोपहरुमा भुकम्प, बाढी, शितलहर, हुरीबतास, चट्याङ, महामारी, खडेरी, सडक दुर्घटना, जंगली जनावर आतंक, आगलागी, असिना र सर्पदंश पहिचान भएका छन् र जोखिमका हिसावले पनि निम्न उल्लेखित प्रकोप स्तरीकरण तालिका अनुसार उच्च जोखिम देखि न्युन जोखिम सम्म रहेका छन् ।

२.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण:

सामुहिक छलफलबाट गोडैता नगरपालिकको प्रकोपको पहिचान गरि जोडा तुलना विधि मार्फत ती प्रकोपको स्तरीकरण गरिएको थियो । प्रकोपको स्तरीकरणको नतिजा तलको तालिकामा राखिएको छ ।

गोडैता नगरपालिकाको प्रकोप तथा प्रकोपको स्तरीकरण											
प्रकोप	बाढी	भुकम्प	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	वन्यजन्तु	सुख्खा खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	असिना	सर्पदंश
बाढी	X	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
भुकम्प	बाढी	X	आगलागी	हावाहुरी	महामारी	वन्यजन्तु	सुख्खा/खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	असिना	सर्पदंश
आगलागी	बाढी	भुकम्प	X	हावाहुरी	महामारी	वन्यजन्तु	सुख्खा/खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	असिना	सर्पदंश
हावाहुरी	बाढी	हावाहुरी	हावाहुरी	X	हावाहुरी	वन्यजन्तु	सुख्खा/खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	हावाहुरी	हावाहुरी
महामारी	बाढी	भुकम्प	आगलागी	हावाहुरी	X	वन्यजन्तु	सुख्खा/खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	असिना	सर्पदंश
वन्यजन्तु	बाढी	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	X	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु	वन्यजन्तु
सुख्खा खडेरी	बाढी	सुख्खा/खडेरी	सुख्खा/खडेरी	सुख्खा/खडेरी	सुख्खा/खडेरी	वन्यजन्तु	X	सडक दुर्घटना	शीतलहर	सुख्खा/खडेरी	सुख्खा/खडेरी
सडक दुर्घटना	बाढी	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	वन्यजन्तु	सडक दुर्घटना	X	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना
शीतलहर	बाढी	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	शीतलहर	वन्यजन्तु	शीतलहर	शीतलहर	X	शीतलहर	शीतलहर
असिना	बाढी	असिना	असिना	हावाहुरी	असिना	वन्यजन्तु	सुख्खा/खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	X	सर्पदंश
सर्पदंश	बाढी	सर्पदंश	सर्पदंश	हावाहुरी	सर्पदंश	वन्यजन्तु	सुख्खा खडेरी	सडक दुर्घटना	शीतलहर	सर्पदंश	X

जम्मा अंक	१०	२	३	५	२	९	६	७	८	३	४
स्तर	पहिलो	दशौं	नवौ	छैठौं	एघारौ	दोस्रो	पाँचौ	चौथो	तेस्रो	आठौ	सातौ

गोडैता नगरपालिकामा विविध प्रकारका प्रकोपले सताउने गरेको पाइन्छ। समुदायसंगको छलफलको आधारमा प्रकोपको स्तरीकरण गर्दा बाढीको प्रकोप नै यस समुदायको प्रमुख प्रकोपको रुपमा रहेको छ। बाढीले प्रत्येक वर्ष केही न केही क्षति गरेको समुदायका मानिसहरु बताउंछन। गएको वर्ष मात्र बाढीले करीव ८० प्रतिशत भूभाग डुवानमा परेको र घर, पशु, शौचालय, अन्नवाली क्षति भएको अनुभव रहेको छ। दोश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा वनजन्तु (निलगाई र बंदेल) प्रकोप पनि मुख्य समस्याको रुपमा रहेको छ। समुदायले लगाएको अन्नवाली, तरकारी खेती प्रत्येक वर्ष वनजन्तुहरुले खाईदिने र नष्ट गरिदिने भएकोले किसानहरु बढी समस्यामा परेका छन्। कहिलेकाही वनजन्तुहरुले मानिसहरुलाई पनि घाइते वनाउने गरेको छ। यसरी वनजन्तुहरु अन्नवाली र तरकारी खेती क्षति गर्ने दोश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा रहेको छ।

यसैगरी तराईको समस्याको रुपमा रहेको शीतलहर यस पालिकाको तेश्रो ठुलो प्रकोपको रुपमा रहेको छ। गरीवी, कमजोर घर, न्यानो कपडा, ओढने ओछ्यानको कमीले गर्दा गरीव घर परिवारका वालवालिका र जेष्ठ नागरिकको मृत्यु हुने गरेको छ। यसैगरी सडक दुर्घटना, खडेरी, हावाहुरी, सर्पदंश, असिना र आगलगी पनि यस पालिकाको अन्य प्रकोपको रुपमा रही बार्षिक ठूलो क्षति गर्ने गरेको छन। यसरी गोडैता नगरपालिका विविध प्रकारका प्रकोपबाट वर्षेनी विपदको क्षति हुने गरेको छ।

२.२ विपदको ऐतिहासिक समय रेखा

विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा सामुहिक छलफल तथा केही ज्येष्ठ नागरिकसँग लक्षित समुह छलफलका क्रममा तयार गरिएको छ। साथै घरधुरी सर्भेक्षण गर्दा पनि समुदायले विगत ३० बर्षमा व्यहोरेको क्षतिलाई विश्लेषण गरिएको छ। सामुहिक छलफल तथा लक्षित समुह छलफलमा आएको नतिजाको पुष्टाईको आधारको रुपमा पनि घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त नतिजालाई प्रयोग गरिएको छ। यसरी ऐतिहासिक विपद् समयरेखा तयार गर्दा नगरपालिकामा पहिचान गरेको प्रकोपको घटेको समय र गरेको क्षतिलाई सबैभन्दा पहिले, भरखरै घटेका घटनालाई पहिले र क्रमश: ३० बर्षसम्मका अवधीमा घटेका घटना र क्षति समावेश गरिएको छ। यसरी २०७६ साल भाद्र देखि विगत २०४५ सालसम्मका विपद्को ऐतिहासिक समयरेखालाई यो योजनामा विश्लेषण गरिएको छ। आर्थिक क्षतिलाई घटना घटेको सालमा त्यसको मूल्य कति थियो भनी घटना घटेको सालको मूल्यलाई लिइएको छ।

प्रकोपको घटना	साल	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	प्रभावित परिवार
बाढी	२०४५	सबै वडा	X	X	१ करोड	X	१०० विगहा (२० विघा वगैचा क्षति)	३०० विस्थापित र ८०० प्रभावित
	२०५०	सबै वडा	X	X	२ करोड	१० जनाको मृत्यु,	१५० विघा र ३० विघा तरकारी खेती	विस्थापित ५१० र ३०० प्रभावित

	२०७४	सबै वडा	X	X	५ करोड २० गाईभैसी र ५० वाख्राहरु मरेको	३ जनाको मृत्यु	२५० विघा धान, ५० विघा तरकारी र २० विघा मकै क्षति	विस्थापित ५०००
असिना र हावाहुरी	२०७४	सबै वडा	घर टहरा खसेको, घरको छाना हावाहुरीले उडाएको	X	५० लाख	टाउको फुटेको, हातखुट्टामा चोट पटक	अन्नवाली, आंपको फल, घरको छाना, सोलार प्यानल, रुखहरु ढलेको	२५०० परिवार प्रभावित
	२०७५	सबै वडा	कच्ची घरको छाना फुटेको/उडाएको, विद्यालयको छाना तथा सोलार प्यानलहरु उडाएको	X	५० लाख वरावरको क्षति	साधारण चोटपटक	अन्नवाली, आंपको फल, तथा रुखविरुवाहरु ढलेको	१५०० परिवार
	२०७६	सबै वडा	९३५ घर पूर्ण क्षति र १५१२ घर क्षति	X	३ करोड वरावरको क्षति	१ जनाको मृत्यु	२७१०८ धान, ५३१ तरकारी, १००० मकै र ३५० विघाको फलफूल क्षति	४७७५ विस्थापित
वन्यजन्तु	प्रत्येक वर्ष	सबै वडा	X	X	६० लाख वरावरको क्षति प्रत्येक वर्ष	बंदेलले १ जनाको औंला काटेको र मृत्यु भएको, १ जना महिला घाइते	धान, गहुं, मसुरी, मकै, आलु, उखु, धनिया र तरकारी खेती ८० विघामा क्षति	१०० परिवार
आगलागी	२०७५		२ घर नष्ट	X	१० लाख वरावरको क्षति	X	X	५० घर
	२०७६		१ घर १ मोटरसाइकल नष्ट	X	१५ लाख वरावरको क्षति	X	X	२५ घर

खडेरी	प्रत्येक बाढी आउने समयमा	सवै वडा	X	X	५ करोड वरावरको अन्नवाली नष्ट	X	X	८०० परिवार आँशिक रुपमा १३००
सर्पको टोकाई	वर्षेनी	सवै वडा	X	X	X	१, २ जनाको मृत्यु हुने गरेको	X	प्रत्येक वर्ष ५ देखि १० परिवार

ऐतिहासिक समय रेखाको सूचना लाई हेर्ने हो भने विगतको ईतिहासमा बाढी, सर्पदंश, आगलागी, शितलहर, खडेरी, सडक दुर्घटना, हावाहुरी, असिना, आदिले क्षति गर्ने गरेको छ। यसका साथै अहिले वनजन्तु आतंकले पनि यस नगरपालिकामा क्षति गर्ने गरेको छ। यसरी गोडैता नगरपालिकाको ऐतिहासिक समय रेखालाई हर्ने हो भने बारम्बार दोहोरि रहने प्रकोपका घटनामा ,बाढी, सर्पदंश, आगलागी, शितलहर खडेरी, तथा हुरीवतास देखिन्छ। त्यसै गरी पछिल्लो समयमा सुगुँर, घोडगद्हा, निलगाई आतंक र सडक दुर्घटनाका समस्याले पनि निकै सताउने गरेको छ। यस नगरपालिको ऐतिहासिक विवरण अनुसारपछिल्ला ३० वर्षमा सुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढदै गएको, पानीका स्रोतहरु सुक्दै गएको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पानी पर्दा एक्कासी अत्याधिक परी बाढी तथा डुवान हुने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु परी कच्ची घर का साथै बालीनाली नष्ट हुने गरेको, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने गरेको जस्ता विभिन्न जलवायुजन्य समस्याहरु देखिएकाले यहाँका समुदायले जलवायु परिर्वतन तथा जलवायु जन्य समस्याहरु पनि भोग्दै आएको देखिन्छ।

२.३ जोखिममा रहेको तत्वहरु

संभावित प्रकोप र वडा नं.	जोखिममा रहेको वस्ती वा टोलको नाम	सम्मुखतामा रहेक जम्मा घरधुरी	संकटासन्नता अवस्थामा रहेका घरधुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षति हुनसक्ने जमिन	क्षति हुन सक्ने विद्यालय	क्षति हुन सक्ने स्वास्थ्य चौकी	क्षति हुनसक्ने खानेपानी	क्षति हुन सक्ने सिंचाई	क्षति हुन सक्ने विधुत गृह	क्षति हुन सक्ने सरकारी भवन	क्षति हुनसक्ने बाटो	अन्य व्यापार व्यवसाय, उद्योग
बाढी वडा नं १	वडा नं १ पासवान, नुनिया, कापड टोल	९०	१२०	३००	१०० विघा	X	X	१०० ह्ते कल र १ पाइप लाइन	X	X	X	X	१ मदिरा उद्योग
बाढी वडा नं २	वडा नं २ बेल्हा जव्दी	२००	७००	२७००	२०० विद्या	X	X	३५० विद्या					
	जयपुर	१५०	६००	४५०	१०० विघा	X	X	२७५ कल					
	भटोलिया टोल	४५	७०	३५०	२५ विघा	X	X	५० कल		२० पोल			
बाढी वडा नं ३	सिमराको सेरहा टोल	१००	५००	१५००	५०० विघा	X	X	३००					दुध डेरी
	भगवातिपुरको मा.वि. एरिया	१००	३००	९००	५०० विघा	X	X	२००					
बाढी वडा नं ४	बालु टोल	५०	१५०	४५०	२०० बिघा	X	X	२००					
	मुरियारी टोल	५०	१००	३००	१०० विघा	X	X	१००					

बाढी वडा नं ५	मुस्लिम टोल	३०	५०	१५०	१०० बिघा	X	X	६० कल	X	X	X	X	पाउरोटी
	पासवान टोल	२०	३०	१००									
	कोइरी टोल	१०	२०	६००									
	अन्य	२०	६०	१७५									
बाढी वडा न ६	वडा भरी	३०-४०	१५०-२००	५००-६००	५० बिघा	X	X	२०० कल	X	X	X	X	श्री माहलक्ष्मी सुगर प्रा.लि.
बाढी वडा नं ७	आंसिक रुपमा सम्पुर्ण वाडा	१२५	३००	९००	२२५ बिघा	X	X	३०० कल	X	X	X	X	X
बाढी वडा नं ८	आंसिक रुपमा सम्पुर्ण वाडा	२००	६००	१८००	२५० बिघा	X	X	५०० कल	X	X	X	X	
बाढी वडा नं ९	सवै वडा का खपडा तथा फुसका घरहरु	३००	१००	९००	१५० बिघा	X	X	X	X	X	X	X	तरकारी र मकै खेती

बाढी वडा नं १०	आधि घरधुरी	३००	६००	३०००	५०० विघा	X	X	२०० कुलो	X	X	X		X
बाढी वडा नं ११	सवै वडाहरु	३००	३००	९००	१००० विघा	X	X	X	X	X	X	X	मुख्यतया उखु तरकारी र मकै खेती
बाढी वडा नं १२	सवै वडाहरु	४००	६००	५१००	४०० विघा	प्रा.वि.मधुवनी	४००	६००	५१००	X	शशस्त्र क्याम्प पुलिस चौकी	नहर	कुखुरापालन

यस गोडैता नगरपालिकामा बाढीको उच्च जोखिममा रहेको छ। बाढीको सम्मुखतमा रहेको ३१६० घरमध्ये करीव २१६० घर सम्मुखता र संकटासन्नता दुवैमा रहेकोले बाढीको उच्च जोखिममा रहेका छन्। २१६० घरका करीव १०८०० जनसंख्या, ७७८ विघा जग्गा जमिन, १४ विद्यालय, मदरसा पनि बाढी तथा डुवानको जोखिममा रहेको छ। यसका साथै खानेपानीका कलहरु , पशु चौपायाहरु, माछापालन व्यवसाय, ईटा उद्योग, पोल्ट्री फर्म आदि बाढीको जोखिममा रहेको छ। यदि समयमा नै बाढीको जोखिमन्यूनीकरण नगरिएमा यी तत्वहरु क्षतिहुन सक्ने देखिन्छ।

२.४ विपद् जोखिम विश्लेषण

नगरपालिकाको सामाजिक स्रोत, जोखिम नक्साङ्कन र सङ्कटासन्नता तथा क्षमता पहिचान, समस्या वृक्ष विश्लेषण, ऐतिहासिक समय रेखा, धरातलीय हिंडाइ, संस्थागत विश्लेषण, लक्षित समूह छलफल र प्रत्यक्ष अवलोकनको प्रयोगबाट आएका सूचनाहरुको विश्लेषणका नतिजालाई संक्षिप्त रूपमा तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ।

समस्या	कारणहरु	प्रभावहरु	समस्या सामाधानका उपायहरु
वाढीको जोखिम विश्लेषण	• धेरै वर्षा हुनु, • वनविनास हुनु • अव्यवस्थित वसोवास हुनु, • भौगलिक अवस्था, • बाँध व्यवस्थित नहुनु • जनसंख्या वृद्धि • बढी ढलान रोड बन्नु • अत्यधिक बर्षा हुनु • जलवायु परिवर्तन • जमिनको क्षयिकरण • खोला, नदी नजिक होचो स्थानमा वस्ती तथा खेतीपाती हुनु • कमजोर भु-धरातल भएको • जनचेतनाको कमी • ढल तथा निकासको व्यवस्था नगरी सडक तथा भौतिक संरचना निर्माण गर्नु	• जग्गा जमिन कटानी हुनु, • वालीनाली नास हुनु, • वस्ती तथा घरहरु डुवान हुनु, • जीवनयापन कष्टकर वन्नु तथा विस्थापित हुनु • आर्थिक क्षति हुनु, • भौतिक संरचना भत्किनु • माहमारी फैलनु • गर्भवती महिला, बालबालिका, अपाङ्ग र बृद्धबृद्धा तथा मानिसहरुको मृत्यु हुनु। • घाइते तथा मृत्यू • घर भत्किनु • अन्न वाली वगाउनु • पशु चौपाया मर्नु • समुदाय विस्थापित हुन • गरिबी बढ्नु • महामारी फैलनु • मानसिक तनाव • उत्पादनमा कमी	• विपद् बारे सबैलाई जनचेतना जगाउने, • प्राथमिक उपचार तालिम गर्ने, • विपद् तथा जलबायू उत्थानशील समिति गठन गर्ने • विपद् व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने, • समुदायिक खोज तथा उद्धारकर्मी तयार गर्ने साथ साथै सामाग्रीको व्यवस्थापन • खोलाको छेउमा बाँध बाध्ने, • खोला नजिक बस्ती नबसाउने • जथाभावी बाटो घाटो नखन्ने र खुल्ला स्थानमा बृक्षारोपण गर्ने • तटबन्ध, कलभर्ट निर्माण गर्ने • सुरक्षित स्थान पहिचान र सुरक्षित आश्रय स्थलहरु निर्माण गर्ने • पुर्व चेतावनी प्रणालीको विकास गर्ने,
वन्यजन्तुको जोखिम विश्लेषण	• वनविनास हुनु • अव्यवस्थित वसोवास हुनु, • जनसंख्या बृद्धि • धेरै वर्षा हुनु, • वस्ती नजिक खोला हुनु, • जलवायू परिर्वतन	• वालीनाली नष्ट हुनु • घाइते अपाङ्ग हुनु • आर्थिक क्षतिहुनु,	• तार जाली लगाउने • गोबर मल वालीमा छरकने • खेतहरुमा परालको पुतला बनाएर राख्ने

शितलहरको जोखिम विश्लेषण	• बढी मात्रमा ह्स्सु लाग्नु • जलवायू परिर्वतन • उचित वासस्थानको अभाव • न्यानो लत्ताकपडाको अभाव	• व्यवस्थित बासस्थान नहुनु • न्यानो कपडाको अभाव • जनचेतनाको कमी • गरिबि • गर्भवति महिला, बालबालिका, अपाङ्ग र बृद्धबृद्धा तथा मानिसहरुको मृत्यु हुनु	• विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गर्ने, • जनचेतना मुलक कार्यक्रम चलाउने, • काठ तथा दाउराको ब्यावस्था गर्ने • न्यानो लगाउने कपडाको ब्यावस्था गर्ने • सम्बन्धीत सरोकारवाला निकायलाई जानकारी र सहभागी गराउने
सडक दुर्घटनाको जोखिम विश्लेषण	• असावधानी पूर्ण सवारी साधन हाँक्ने, • मादक पदार्थ सेवन, • हतार गर्ने वानी • साँघुरो सडक, • सवारी साधनको चाप	• घाइते • अपाङ्ग • मृत्यू • आर्थिक क्षति	• मापदण्ड अनुसार बाटोको निर्माण गर्नु • ट्राफिक नियम सम्बन्धी जनचेतना जगाउनु पर्ने • जथाभावी चौपाया छोड्नमा रोक लगाउने • जथाभावी चौपाया छोडने सम्वन्धी कानुन निर्माण
सुख्खा खडेरीको जोखिम विश्लेषण	• वनविनास हुनु, • मौषम परिवर्तन हुनु, • लामो समय पानी नपर्नु,	• भोकमरी लाग्ने • माहामारी फैलिने • जग्गा जमिन बाँझो रहनु, • आगलागी हुनु • अन्नवाली कम फल्नु, • खानेपानीको अभाव हुनु, • मानिस बिस्थापित हुनु • सिचाईमा समस्या हुनु, • हुरी वतास चल्नु,	• बृक्षारोपण गर्ने • सिचाईको लागि बैकल्पिक व्यवस्था गर्ने (कल, ईनार, बोरिङ्गको ब्यावस्था गर्ने) • विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने • प्रकोप र विपद् बारे सबैलाई जनचेतना जगाउने, • सम्बन्धीत सरकारी निकाय तथा संस्थालाई जानकारी गराउने
हावाहुरीको जोखिम विश्लेषण	• खडेरी पर्नु, • वनविनास हुनु, • पानी नपर्नु, • मौषमको परिवर्तन हुनु	• महामारी हुनु, • खडेरी पर्नु घर भत्काउने तथा घरको छाना उडाउने • वालीनाली नष्ट हुने, • पशुपंक्षीको क्षति तथा घाईते हुनु	• सुचना, शिक्षा र सञ्चारका साधनहरु पोष्टर र पम्लेट को माध्यमबाट जनचेतना फैलाउने, • विपद् बारे सबैलाई जनचेतना जगाउने, • प्राथमिक उपचार तालिमहरु संचालन गर्ने • विकासका कार्यक्रमहरुमा स्थानीय संघसंस्थाहरुलाई सहभागी गराउने, • विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने • घरहरुको निमार्ण गर्दा सुरक्षित रुपले बनाउने

सर्पदंशको जोखिम विश्लेषण	• मुसाको वास स्थान वढी हुनु, • सरसफाइको कमी, • वस्ती नजिक खोला हुनु, • अत्याधिक तापक्रम हुनु • खुल्ला दिसा गर्नु • झुप्रा झुप्री फुसका छाना भएका घरहरु हुनु, • घरको वरिपरि फाह्रेरहरु थुपारिएको हुनु	• आर्थिक भार वढनु, • डर त्रास हुनु, • अपाङ्ग हुनु, • यातायातको अभाव • समयमा उपचार गर्न नपाउनु • गर्भवति महिला, बालबालिका, अपाङ्ग र बृद्धबृद्धा तथा मानिसहरुको मृत्यु हुनु	• घर वरिपरि सरसफाई राख्नु • खोलाको किनारामाबस्तिनबस्नु • खुल्ला ठाँउमा दिशा पिसाव नगर्नु वा चर्पि बनाउनु • मुसाले बनाएका प्वालहरु टाल्नु • फुसका अथवा बासका टाटी भएका घरहरुमा माटोले बाहिर भित्रबाट लिप्नु
असिनाको जोखिम विश्लेषण	• वनविनास हुनु • अव्यवस्थित वसोवास हुनु, • भौगलिक अवस्था, • जलवायु परिवर्तन हुनु • जनसंख्या बृद्धि	• वालीनाली नास हुनु, • खपडाको घरहरुको छाना नष्ट हुनु, • जीवनयापन कष्टकर वन्नु तथा विस्थापित हुनु • आर्थिक क्षतिहुनु,	• जथाभावी बाटो घाटो नखन्ने • खुल्ला स्थानमा बृक्षारोपण गर्ने
आगलागीको जोखिम विश्लेषण	• परम्परागत रुपमा घुर वाल्ने चलन हुनु, • अव्यवस्थित भान्सा कोठाको हुनु • जंगल छेउमा वसोवास हुने • आगोजन्य पर्दाथको लापरवाहि • खर तथा फुसको छाना भएको घर हुनाले • जमिनको तापक्रम वढनु • सुख्खा खडेरी, • बिधुतिय सट • काठ तथा बासबाट बनाएका घरहरु हुनु	• घरवार विहिन, • खाद्यान्न नष्ट हुनु, • पशुपक्षीको क्षतिहुनु • घाँसपात तथा दाउराको कमी हुने • वन जंगल विनास हुने, • आर्थिक क्षति, • चिन्ता वढनु • गर्भवति महिला ,बालबालिका, अपाङ्ग र बृद्ध बृद्धा तथा मानिसहरुको मृत्यु हुनु	• वन बिनास नगर्ने • जनचेतना फैलाउने, • ग्यास सिलिन्डर हरुलाई खुल्ला ठाउँमा नराख्ने, • सलाई तथा अन्य प्रज्वलनशील प्रदार्थहरुलाई बच्चाहरुको पहुचँभन्दा पर राख्ने, • विपद् बारे सबैलाई जनचेतना जगाउने, • खोज तथा उद्धारका तालिमहरु संचालन गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने • बाटोहरुलाई फाराकिलो बनाउने, • पूर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्था गर्ने • स्थानीय तह्मा आगो निभाउने उपकरणको व्यवस्थापन गर्ने
भूकम्पीय जोखिम विश्लेषण	• ज्वालामुखी विस्फोटन • जमिन मुनि रहेका ठूलाठूला चट्टान एक आपसमा ठोकिदा चट्टानहरु टुक्रिदा	• घरहरु भत्कने, • धनमालको क्षति • सञ्चारका साधनहरु नष्ट हुने • बासस्थानको अभाव • जमिनको सतह बिग्रने	• भूकम्पीय सुरक्षात्मक घरहरु बनाउने, • जनचेतना मुलक कार्यक्रम चलाउने, • स्थानीय जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने,

		• चौपाय तथा पक्षिंको मृत्यू • गर्भवति महिला, बालबालिका, अपाङ्ग र बृद्धबृद्धा तथा मानिसहरुको मृत्यु हुनु	• नक्सा बनाई भुकम्प प्रतिरोधी घरहरु बनाउने, • विकासका कार्यक्रमहरुमा स्थानीय संघसंस्थाहरुलाई सहभागी गराउने, • विपद्को लागि आर्थीक कोष खडा गर्ने, • बाटोहरुलाई फाराकिलो बनाउने, • पूर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्था गर्ने • प्राथमिक उपचार तालिमहरु संचालन गर्ने • खोज तथा उद्धारका तालिमहरु संचालन गर्ने • पारिवारीक विपद् पूर्वतयारी योजना तयार गर्ने

२.५ प्रकोप, मौसमी तथा बाली पात्रो :

२.५.१ प्रकोप पात्रोः

प्रकोप	(३० बर्ष)पहिले	वैशाख	जेष्ठ	असाढ	श्रावण	भदौ	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
बाढी	पहिले			■	■	■							
	अहिले				■	■	■						
निल गाई	पहिले	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	अहिले	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
माहमारी (झाडापखाला)	पहिले			■	■	■			■	■	■		■
	अहिले			■	■	■			■	■	■		■
शितलहर	पहिले									■	■		
	अहिले									■	■		
सुख्खा खडेरी	पहिले				■	■							
	अहिले	■	■	■	■	■	■						
हवाहुरी	पहिले	■	■										
	अहिले	■	■	■									■
सर्पदंश	पहिले				■	■							
	अहिले			■	■	■	■						
	पहिले	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

सडक,सवारी दुर्घटना	अहिले	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
आगलागी	पहिले	■											■
	अहिले	■											■
असिना	पहिले	■	■										
	अहिले	■	■	■									

२.५.२ मौसमी पात्रोः

विवरण		वैशाख	जेष्ठ	असाढ	श्रावण	भदौ	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
मनसुन/वर्षा	पहिले (३० बर्ष)			■	■								
	अहिले			■	■	■							
हिउँदे वर्षा	पहिले								■	■			
	अहिले									■	■		
आगलागी	पहिले												■
	अहिले	■											■
गर्मी	पहिले		■			■							
	अहिले	■	■	■	■	■							■
जाडो	पहिले							■	■	■	■		
	अहिले									■	■		
असिना	पहिले	■	■										
	अहिले	■											■
तुसारो	पहिले												
	अहिले									■	■		

२.५.३ बाली र वनस्पती पात्रोः

विवरण		वैशाख	जेष्ठ	असाढ	श्रावण	भदौ	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
धानको वीउ लगाउने	पहिले (३० बर्ष)		■										
	अहिले		■	■									
धान रोप्ने	पहिले (३० बर्ष)			■	■								

	अहिले			■	■	■							
धान काट्ने	पहिले								■	■			
	अहिले						■	■	■	■			
विरुवाको फूल र फल लाग्ने समय	पहिले	■											
	अहिले		■										
गहुँ छर्ने	पहिले								■	■			
	अहिले							■	■				
गहुँ काट्ने	पहिले												■
	अहिले	■											

माथिको प्रकोप पात्रो, वाली पात्रो र मौसम पात्रोलाई विश्लेषण गर्ने हो भने जलवायू परिवर्तनको कारणले गर्दा १ महिना जतिको अन्तर पानी पर्ने समय, प्रकोप हुने समय र वाली लगाउने समयमा देखा परेको छ। पहिला वर्षात हुने र बाढी आउने समय असार श्रावणमा हुने गर्दथ्यो भने हाल आएर एक महिना पछि सरेर वर्षात हुने र बाढी आउने समय श्रावण भदौमा हुने गरेको छ। जसले गर्दा धानको विउ लगाउने, धान रोप्ने, धान भित्रयाउने सवै समयमा एक महिनाको फरक देखिएको छ। यसैगरी गहुँ छर्ने र गहुँ काटन्, विरुवामा फल लाग्ने र फुल फुल्ने समयमा पनि परिवर्तन आएको छ। यसरी समुदायसंग छलफल गर्दा जलवायू परिवर्तनको कारणले कृषी जीवन पध्दतीमा फरक आएको मह्सुस भएको पाइन्छ।

२.६ संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र

विपद् पूर्वको पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पीकरण, विपद्को समयको प्रतिकार्य र विपद् पश्चात्को पुर्नस्थापना र पुनर्निमार्ण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि आवश्यक पर्ने सेवा, सुविधा, सुरक्षा उपलब्ध गराउने सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय, सामाजिक संघसंस्था, वित्तीय तथा सहकारी संस्था, स्वास्थ्य, सुरक्षा निकाय र अन्य मानवीय सेवा प्रदायक संघसंस्था आदिको उपलब्धता, पहुँच तथा सम्बन्धको विश्लेषण यस संस्थागत चित्रबाट गरिएको छ। यस औजारको प्रयोगबाट समुदायले विपद् तथा जलवायू उत्थानशीलताका सम्बन्धमा सामाजिक तथा सार्वजनिक निकाय सम्मको पहुँच देखाउन खोजिएको छ।

यस सम्बन्ध चित्रमा समुदाय तथा संघसंस्था बीचको दोहोरो सम्बन्धलाई दुवैतिर तिर भएको रेखाले देखाइएको छ। मोटो रेखाले गहिरो तथा पातलो रेखाले फितलो सम्बन्ध देखाएको छ। विशेषगरी नगरपालिकाका शाखाहरु, र सवै वडा कार्यालयसँग वलियो सम्बन्ध रहेको पाइएको छ। यस गाउँपालिका भित्र मुख्य रुपमा नगरपालिकाका प्रहरी चौकी, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकीहरु, युवा क्लव, बाल क्लव, विद्यालयहरु, तथा वित्तीय संस्थाहरु, आदि रहेका छन्। विपद् तथा जलवायु जन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि पहिचान भएका यी संघसंस्था वा निकायहरुबाट मुख्य रुपमा जनचेतना, राहत वितरण, आपतकालिन शिक्षा, कृतिम घटना अभ्यास, खोज तथा उद्धार, भुकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्ने जस्ता सह्योगहरु समुदायले प्राप्त गर्नेछन्भने समुदायको तर्फबाट पनि यी संघसंस्थाहरुको नेतृत्व तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा भुमिका निर्माण गर्ने गरेको पाइएको छ। संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्रको विस्तृत विवरण तथा विश्लेषण तल समावेश गरिएको छ।

क्र. सं.	कार्यालय संघसंस्था	संख्या	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुनसक्ने सह्योग		
क	नगरपालिका भित्र				विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	स्वास्थ्य चौकी	९	१,२,३,४,५,६,८,११ र १२	२५ मिनेट	खोप तथा जनचेतना	औषधी उपचार	स्वास्थ्य क्याम्प
	अधारभुत	३	७,९ र १०	२५ मिनेट	खोप तथा जनचेतना	औषधी उपचार	स्वास्थ्य क्याम्प
	सामुदायिक	१	२	२५ मिनेट	खोप तथा जनचेतना	औषधी उपचार	स्वास्थ्य क्याम्प

२	वडा कार्यालय	१२	१,२,३,४,५,६,७,८,९,१०,११ र १२	४० मिनेट	विभिन्न समितिहरु वडामा निर्माण, योजनाहरु निर्माण बजेट व्यवस्थापन	खोज तथा उद्धार	राहत वितरण, पुर्नस्थापना
३	भेटनरी	१	५	१ घण्टा ३० मिनेट	भ्याक्सिन	पशु औषधी उपचार	स्वास्थ्य क्याम्प
४	इलका प्रहरी कार्यालय	०					
	प्रहरी चौकी	३	१, ७ र १२	३० मिनेट	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	खोज तथा उद्धार तथा पिडितहरुको तथ्याङ्क संकलन	राहत वितरण, पुर्नस्थापनामा सहयोग
५	सशस्त्र प्रहरी बल	२	१ र १२	१ घण्टा	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	खोज तथा उद्धार तथा पिडितहरुको तथ्याङ्क संकलन	राहत वितरण, पुर्नस्थापनामा सहयोग
६	सहकारी संस्था	६०	सम्पुर्ण वडाहरु				राहत बितरण
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२	१० र १२	१ घण्टा ३० मिनेट	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	खोज तथा उद्धार तथा पिडितहरुको तथ्याङ्क संकलनमा सहयोग	राहत वितरण तथा राहत वितरणमा सहयोग
ख	नगरपालिका बाहिर						
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१	मलंगवा न.पा. १०	१३ कि.मि.	योजना निर्माण,त्रैमासिक बैठक, समन्वय विपद व्यवस्थापन कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन	खोज तथा उद्धार, सरोकारवालाहरु निकायहरु संग समन्वय र सहकार्य	सरोकारवालाहरु निकायहरु संग समन्वय र सहकार्य
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	१	मलंगवा नपा ९	१३ कि.मि	समाग्रीहरु भण्डार, योजना निर्माण, समितिहरु गठन, गैर खाद्य सामाग्री	खोज तथा उद्धारमा, सहयोग	राहत वितरण, तथा पुर्नस्थापनामा सहयोग
३	कृषि ज्ञान केन्द्र	१	मलंगवा नपा ४	१३ कि.मि	बीउविजन		विउविजन
४	जिल्ला समन्वय समिति	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि	पलिका तथा सरोकारवालाहरु संग जनचेतना फैलाउन समन्वय	खोज तथा उद्धार गर्न समन्वय	राहत वितरण, तथा पुर्नस्थापनामा गर्न समन्वय
५	जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि	पलिका तथा सरोकारवालाहरु संग समन्वय	पालिका तथा सरोकारवालाहरु संग	पालिका तथा सरोकारवालाहरु संग स्वास्थय क्याम्प तथा

						औषधी उपचार गर्न समन्वय	पुर्नस्थापना गर्न समन्वय
६	वन कार्यालय	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि			काठ दाउरा
७	खानेपानी	१	मलंगवा नपा ४	१३ कि.मि			खानेपानी, शुद्धिकरणका सामाग्रीह्रु
८	सिचाई	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि			कृषी विद्युतीकरण
९	मानव अधिकार	१	मलंगवा नपा	१३ कि.मि		संरक्षण, हिंसा दुर्व्यवहार नियन्त्रण	संरक्षण, हिंसा दुर्व्यवहार नियन्त्रण
१०	विद्युत प्राधिकरण	१	मलंगवा नपा ८	१३ कि.मि	विद्युत आपुर्ती	विद्युत आपुर्ती	विद्युत आपुर्ती
११	मह्रिला तथा बाल बालिका कार्यालय	१	मलंगवा नपा	१३ कि.मि		संरक्षण	संरक्षण
१२	जिल्ला प्रह्री कार्यालय	१	मलंगवा नपा १	८ कि.मि.	खोज तथा उद्धार	खोज उद्धार	राह्रत वितरणमा सह्योग
१३	सशस्त्र प्रह्री कार्यालय	१	कविलासी नपा. १	८ कि.मि.	खोज तथा उद्धार	खोज उद्धार	राह्रत वितरण, तथा पुर्नस्थापना गर्न सह्योग
१४	नेपाली सेना	१	मलंगवा नपा ०८	१३ कि.मि.	खोज तथा उद्धार	खोज उद्धार	लास व्यवस्थापनमा सह्योग
१५	पत्राकार मह्रासंघ	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि.		समाचार तथा सुचना प्रसारण गर्न समन्वय	समाचार जनचेतना तथा सुचनाह्रु प्रसारण गर्न समन्वय
१६	एफ.एम.	२	रेडियो बन्धन र धडकन	० कि.मि.	सुचनामुलक सन्देश प्रसारण	समाचार तथा सुचनाह्रु प्रसारण र सुचनामुलक सन्देश प्रसारण	समाचार जनचेतना तथा सुचनाह्रु प्रसारण गर्न समन्वय
१७	आर आर पि के	१	मलंगवा नपा १०	१३ कि.मि	जनचेतना,तथ्याङ्कह्रु संकलन	खोज उद्धार सह्योग	राह्रत वितरण, पुर्नस्थापनामा सह्योग
१८	समाजिक बिकास केन्द्र	१	मलंगवा न.पा. १०		जनचेतना,तथ्याङ्कह्रु संकलन	खोज उद्धार सह्योग	राह्रत वितरण, पुर्नस्थापनामा सह्योग

२.७ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण

२.७.१ जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलाप पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

नगरपालिकाको सङ्कटासन्नता र क्षमताबीच देखिएको दूरी नै जोखिमको सही चित्र हो । त्यसका आधारमा विपद्जोखिम न्यूनीकरणका आवश्यक क्रियाकलाप निर्धारण गरिएको छ। माथि गरिएको संकटासन्नता, जोखिम तथा क्षमताको विश्लेषण र सामाजिक नक्साङ्कन अनुसार निम्न खाँडलहरु पहिचान गरिएको छ।

- ✓ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि मानवीय क्षमता विशेष गरी ज्ञान तथा शीपको अभाव भई जनधनको क्षति भईरहेको छ। केही मानवीय स्रोत भएपनि विपद्प्रतिकार्यका लागि आवश्यक शीप तथा कौशल भएका व्यक्तिहरु अझ कमी रहेको छ। नगरपालिकामा अधिकतम व्यक्तिलाई बृहत्तर विपद् व्यवस्थापनको अवधारणा र विपद्को विभिन्न चरणमा गर्नुपर्ने कार्यको ज्ञानको कमी छ।
- ✓ विपद् प्रतिकार्यका लागि प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धारका लागि दक्ष स्वयंसेवक नहुनु। विपद्को जोखिम कम गर्न सचेतना अभियान चलाउँन सक्ने व्यक्ति तथा सुरक्षित संस्कृतिको लागि अभियान्ताको कमी छ। नगरपालिकामा अधिकतम व्यक्तिलाई बृहत्तर विपद् व्यवस्थापनको अवधारणा र विपद्को विभिन्न चरणमा गर्नुपर्ने कार्यको ज्ञानको कमी छ।
- ✓ बाढी, भुकम्प र आगलागीको जोखिम रहेको छ भने तट्बन्ध तथा घर र भवन कमजोर भई समुदायमा मानवीय, भौतिक तथा आर्थिक संकटमा रहेको छ। तट्बन्धको कमी तथा कमजोर छन्भने अन्य भौतिक संरचना पनि कमजोर रहेका छन्। उता विपद्का घटना बारम्बार आईरहेको छन्। समुदायमा संरचना र खोज, उद्धार र राहतलाई मात्र विपद्व्यवस्थापनको रुपमा लिईने गरिएको छ।
- ✓ नगरपालिकामा विपद् पूर्वतयारीको अवस्था कमजोर छ। नगरपालिकामा विपद्का लागि अपर्याप्त कोष, खोज तथा उद्धारका सामग्री तथा सहायताका लागि सामग्री भण्डारण छैन। त्यस्तै राहतका लागि कुनै न्युनतम मापदण्ड पनि तयार गरिएको छैन।
- ✓ नगरपालिकामा विपद्तथा जलवायु परिवर्तनका लागि योजना तयार भई लागु भएको देखिदैन भने विपद्तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि धैरै सिमित योजनाहरुलाई मात्र नगरपालिकाको विकास योजनामा समावेश गरिएका छन्।
- ✓ विद्यालयहरु आफैंमा सुरक्षित छैनन् भने सुरक्षित व्यवहारका लागि खासै कुनै कार्यक्रम तथा घटना अभ्यास गरिदैन्।
- ✓ खोला किनारमा बस्ती तथा खेति छ भने खोला तथा बगर संरक्षणका लागि ध्यान पुग्न सकेको छैन।
- ✓ नगरपालिकाबासीले कुशल नेतृत्व गर्ने व्यक्तिलाई जनप्रतिनिधी बनाएका छन्। तर विपद्का लागि सम्बन्ध र सञ्जाल तयार भई सकेको छैन।
- ✓ विपद् पूर्व सुचना प्रविधिको स्थापना तथा पहुँच छैन।

खण्ड ख : विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना

परिच्छेद ३
स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील गतिविधिहरू

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यक्रमलाई मूलभूत रूपमा मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार विकास, प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपार्जनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नु पर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका विधिको मूलप्रवाहीकरण गर्ने जस्ता प्रमुख क्रियाकलापलाई आधार मानेर स्थानीय समस्या समाधान गर्ने क्रियाकलापलाई प्राथमिकताको आधारमा राखिएको छ । प्राथमिकीकरण गर्दा प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययीता, सम्भाव्यता तथा लक्षित वर्गमुखी छ वा छैन भनि सामुहिक छलफल गरि तयार गरिएको छ ।

३.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरू

विपद्को सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त परिणाम बमोजिम अत्यधिक जोखिममा रहेका समुदनायमा जोखिम न्यूनीकरणका लागि सञ्चालन गर्नु पर्ने क्रियालापलाई विपद् पहिले गरिने क्रियाकलापको रूपमा प्राथमिकीकरण गरिएको छ । यस चरणमा गर्नुपर्ने कार्यलाई निम्न दुई खण्डमा विभाजन गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।

३.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय

नगरपालिकाले विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी सहित कार्यदलहरू (जस्तै-समन्वय, सञ्चार तथा पूर्वचेतावनी; खोज तथा उद्धार; राहत व्यवस्थापन तथा पुनःस्थापन; क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषणजस्ता कार्यदल) गठन गर्न सकिनेछ । त्यसैगरी प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम आवश्यक नीतिगत निर्णय समेत गरी रणनीतिक कार्यहरू निर्धारण गरी उपयुक्त ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन एक बर्ष भित्रमा बनाउन नगरपालिकामा पहल गर्ने वा बनि सकेको अवस्थामा ऐन कार्यन्वयनका लागि पहल गर्ने ।

नगरपालिकाले विपद्मा प्रदान गर्ने राहत मापदण्ड तथा प्याकेज १ बर्षमा तयार गर्ने । त्यस्तै नगरपालिकाले प्रदान गर्ने विपद्को क्षतिमा आधारित पुर्नस्थापना तथा पुनर्निर्माण प्याकेजको मापदण्ड तयार गरी प्रदेश सरकार तथा केन्द्र सरकारले दिने पुर्नस्थापना तथा पुनर्निर्माण प्याकेज समपुरक प्याकेजका रुपमा बढाउने।

नगरपालिकाको विपद् आकस्मिक कोष खडा गरी त्यसलाई विधीवत् सञ्चालनका लागि नगरपालिका आकस्मिक कोष कार्य सञ्चालन कार्यविधी तयार गरि एक बर्ष भित्रमा लागु गर्ने ।

नगरपालिकामा विषयगत क्षेत्रका आधारमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत क्षेत्र तथा विषयगत क्षेत्र नेतृत्व गर्ने, सदस्यहरुको छनौट तथा विषय क्षेत्रगत अवधारणाको तयार भई सकेकोले सोही अनुसारको जिम्मेवारी बहन गर्ने ।

विकास निर्माण (पूर्वाधार) मा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनलाई मध्यनजर राख्दै विपद्को संकटासन्नता तथा जोखिम अध्ययन गरी त्यसको अल्पीकरण पूर्वाधार निर्माणको बजेटमा एकीकृत गर्ने । यसरी जोखिमको अध्ययन तथा जोखिम न्यूनीकरणका कार्यका लागि पूर्वाधार निर्माण बजेटको २ प्रतिशत देखि ५ प्रतिशत अनिवार्य गर्ने कार्य एक बर्ष भित्र शुरुवात गरी तीन बर्ष भित्र पूर्ण लागु गर्ने ।

३.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

सबै विपद्का लागि समुदायमा विपद् प्रति रहेको अज्ञानता हटाएर जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका निम्न अनुसारका कार्यहरु सञ्चालन गरिने छ । प्रकोप स्तरीकरणको आधारमा प्राथमिकता प्राप्त विपद्को प्राथमिकीकरण गरी ती विपद्का लागि जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका क्रियाकलापहरु सूचीकरण गरिएको छ । यसरी सूचीकरण गरिएको योजनालाई प्रभावकारिता, मितव्ययिता, लक्षित वर्गमुखी र सम्भाव्यताको आधारमा प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य	
१. बाढीको सन्दर्भ						
१.१	बाढीको कारण समुदायमा रहेका घर, खेत, सडक, कल्भर्ट र सामुदायिक भवन जोखिममा रहेका छन ।	बाढीका समयमा अप्नाउनु पर्ने सावधानी तथा कार्यहरुको चेतना तथा क्षमता विकास गर्ने				
१.१.१		बाढी सुरक्षा सम्बन्धी घरदैलो गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष असारको पहिलो सप्ताह भित्र
१.१.२		बाढी व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष बैशाख जेठमा
१.१.३		बाढीले बगाएको वा बाढी माटो/बालुवा भएका ठाँउमा गर्ने बैकल्पिक जिविकोपार्जन सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष भाद्रमा
१.१.४		बाढीको समयमा गर्ने संकेत (सुचना प्रवाह) सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा अभ्यास	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति, तथा विद्यालय	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष जेठ तथा असार महिनामा
१.१.५		पुर्व सुचना प्रणाली संयन्त्रको बिकास गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष बैशाख
१.१.६		घर घरमा झटपट झोला तयारी गर्ने अभियान चलाउने र आवश्यक सम्पुर्ण सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी सजिलै भेटने स्थानमा राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष बैशाख
१.१.७		परिवारिक पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने र परिवार भित्रका महिला, सुत्केरी, गर्भवती, बालबालिका तथा बुढापाकाहरुलाई प्रतिकार्यका	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष बैशाख

		समयमा बिशेष प्राथमिकतामा राखी उद्धार गर्ने				
१.१.८		विद्यालयमा बाढीको समयमा गर्ने सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा विद्यालय	समिति, तथा विद्यालय	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष जेठ तथा असार महिनामा
१.१.९		विद्यालयमा बाढी व्यवस्थापन सम्बन्धी अतिरिक्त क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा विद्यालय	शिक्षा शाखा	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष जेठ तथा असार महिनामा
२. वन्यजन्तुको सन्दर्भमा:						
२.१.१	नगर क्षेत्रका बाली नाली बन्यजन्तुबाट क्षति हुन् तथा मानिस र चौपाया आक्रमणमा परि मृत्यु तथा घाइते हुन्।	वन्यजन्तु नियन्त्रण सम्बन्धी नीति वनाउने र कार्यान्वयन गर्ने।	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	१ बर्ष भित्र
२.१.२		डराउने, तर्साउने र जंगल तिर भगाउने अभियान चलाउने र पालै पालो बालीनाली कुर्ने व्यवस्था मिलाउने।	जग्गाधनी	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	असोज देखि कार्तिक सम्म
२.१.३		वन्यजन्तु नियन्त्रणका लागि जिल्ला वन कार्यालय संग समन्वय गर्ने।	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला वन कार्यालय	६ महिना भित्र
३. शितलहरको सन्दर्भमा						
३.१	शितलहरबाट गरिब तथा दलित घरपरिवारहरु संकटासन्नतामा रही जाडोयाममा चिसोका कारण कठ्यांग्रिने, निमोनिया, रुघाखोकी जस्ता प्रकोपबाट प्रभावित रहेको छ।	शितलहर सम्बन्धी जनचेतना अभिबृद्धि अभियान				
३.१.१		शितलहरबाट बच्ने उपाय बारे रेडियो जिंगल प्रशारण	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	मंसीर देखि माघ महिना
३.१.२		घरको भिता, टाटी, झयाल, ढोका निर्माण तथा मर्मत गरी शितलहरबाट बच्ने अभियान चलाउने	समुदाय तथा घरपरिवार	नगरपालिका	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	असोज र कार्तिक महिना

३.१.३		विद्यालयमा शितलहर र यसबाट सुरक्षित हुने विधि सम्बन्धी कक्षा संचालन गन	शिक्षा समिति तथा विद्यालय	नगरपालिका	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	कार्तिक देखि माघ महिना सम्म
३.१.४		समुदायमा शितलहरबाट बच्ने उपाय सम्बन्धी जनचेतनामुक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	कार्तिक देखि माघ महिना सम्म
४. सडक दुर्घटनाको सन्दर्भमा						
४.१	सवारी साधनमा चलाउँदा लापर्वाहि बढ्नु तथा सिकारुले सवारी साधन चलाउँनु, मदिरा सेवन गरी तिव्र गतिमा सवारी चलाउनु, सडकको अवस्था राम्रो तथा फराकिलो नहुनु साथै ट्राफिक नियमावली बारे चेतना को कमी ।	सुरक्षित सवारी साधन सञ्चालन सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय, विद्यालय, प्रह्री तथा ट्राफिक कार्यालय	बर्षमा दुई पटक दशै अघि र बैशाख महिनामा
४.२		ट्राफिक नियम पालना सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा अभिमुखिकरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय, विद्यालय, प्रह्री तथा ट्राफिक कार्यालय	नियमित
४.३		ट्राफिक अनुगमन तथा मपासे जाँचमा कडाई गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय, विद्यालय, प्रह्री तथा ट्राफिक कार्यालय	नियमित
५. खडेरीको सन्दर्भमा						
५.१	खडेरीका कारण कृषि उत्पादनमा ह्रास	बैकल्पिक कृषिको क्षमता विकास तथा चेतना अभिवृद्धि गर्ने				
५.१.१		बैकल्पिक कृषि प्रविधि तथा बिउविजन सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखीकरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि शाखा	नगरपालिका कार्यालय तथा कृषि सेवा केन्द	त्येक बर्ष चैत्र देखि आषाढ र मार्ग देखि पौष
५.१.२		कम पानीमा उत्पादन हुने जातका बालीनालीको बीउ प्रवर्द्धन गर्ने तथा प्रचार प्रसार गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि शाखा	नगरपालिका कार्यालय तथा कृषि सेवा केन्द	प्रत्येक बर्ष चैत्र देखि आषाढ र मार्ग देखि पौष

५.१.३		पानी तथा पानीको मुहान संरक्षण सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम संचालन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि शाखा	नगरपालिका कार्यालय तथा कृषि सेवा केन्द	बर्षमा २ पटक
६. हृरीबतासको सन्दर्भमा						
६.१	हृरीबतासले चैत्र देखि जेष्ठसम्म घर, बोट विरुवा तथा बालीमा क्षति गर्दा मानवीय क्षति पनि हुन सक्ने। तर मानिसहरुमा हृरीबतासको समयमा लापर्वाही गर्ने गरेका	हृरीबतासको समयमा अप्नाउने पर्ने सुरक्षा सम्बन्धी चेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि गन				
६.१.१		हृरीबतासको समयमा अप्नाउँने सावधानीको विषयमा सचेतनाका	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका	सह्योगी निकाय	प्रत्येक वर्ष फाल्गुण तथा चैत्र
६.१.२		हृरीबतासको समयमा सुरक्षित स्थान तथा बस्ने तरिकाको विषयमा अभ्यास	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका	सह्योगी निकाय	प्रत्येक वर्ष चैत्र
६.१.३		विद्यालयमा बालबालिकालाई हृरीबतास सुरक्षाका विषयमा अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका	सह्योगी निकाय	प्रत्येक वर्ष फाल्गुण महिनामा
६.१.४		हृरीबतासले कम असर गर्ने खालका बाली नाली तथा जातहरुको प्रवर्धन गर्ने।	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	कृषि शाखा	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	निरन्तर
७. सर्पदंशको सन्दर्भमा						
७.१	सर्पदंश सुरक्षा सम्बन्धी ज्ञानको कमी	सर्पदंश सम्बन्धी जनचेतना अभिबृद्धि गर्ने				
७.१.१		सर्पदंशबाट बाँच्ने उपाय सम्बन्धी सामुदायिक भेला गराई जानकारी दिने तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष चैत्र, बैसाखमा
७.१.२		बिद्यालयमा सर्पदंश सचेतना सम्बन्धी विशेष कक्षा सञ्चालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति तथा विद्यालय	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक वर्ष चैत्र देखि भाद्रसम्म प्रत्येक महिना
७.१.३		सर्पदंश सम्बन्धी सुचना सामग्रीहरु, पर्चा, पम्पलेटहरु सबै	स्थानीय विपद् तथा जलवायु	समिति तथा बाल क्लब	नगरपालिका कार्यालय तथा	प्रत्येक वर्ष चैत्र देखि

		घर घरमा वितरण गर्ने, रेडियो कार्यक्रम संचालन।	उत्थानशील समिति		सह्योगी संघसंस्था	भाद्र महिना सम्म
७.१.४		सर्पदंश प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम विद्यालय तथा सामुदाय स्तरमा संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति तथा बाल क्लब	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष चैत्र बैसाखमा
७.२	सर्पदंशको सुरक्षित व्यवहारका कमी	सर्पदंश सम्बन्धी क्षमता विकास गर्ने				
७.२.१		सर्पदंश जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्थ	प्रत्येक बर्ष चैत्र बैसाखमा
७.२.२		सरसफाई सम्बन्धी सामुदायिक अभियान संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा विद्यालय	समिति तथा विद्यालय	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्थ	चैत्र देखि दुई महिनामा एक पटक निरन्तर
७.२.३		सर्पको जोखिम हुने स्थानहरुको प्रत्येक परिवार तथा समुदायले नक्साङ्कन गर्ने तथा सो स्थानमा सावधानी अपनाई आवागमन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्थ	नियमित
८.	असिनाको सन्दर्भमा					
८.१	असिना सुरक्षा सम्बन्धी क्षमता तथा सुरक्षित अभ्यासको कमी	असिना सम्बन्धी चेतना अभिबृद्धि गर्ने				
८.१.१		विद्यालयमा असिना र यसबाट सुरक्षित हुने विधि सम्बन्धी कक्षा संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा विद्यालय	समिति तथा विद्यालय	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा २ पटक
८.१.२		प्लाष्टिक टनेलको व्यवस्था गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका /वार्ड कार्यालय	सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा १ पटक
८.१.३		छिटो पाक्ने विउबिजन लगाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका /वार्ड कार्यालय	सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा १ पटक

८.१.४		बेमौसमी खेती गर्दा प्लाष्टिक घर र बाली विमा, पशु विमा बारे जानकारी गराउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	नगरपालिका /वार्ड कार्यालय	सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा १ पटक
९.आगलागी						
९.१	फुसका घर तथा बार भएका घर , घर वरिपरी सुकेका पात पतिङ्गर भएको स्थानमा हुने आगलागीको जोखिम, आगलागी सुरक्षामा जानकारीको कमी वा आगोलाई हल्का रुपमा लिई हेलचेक्राई गर्नु तथा अग्नी सुरक्षा तथा नियन्त्रण सम्बन्धी क्षमताको कमीले गर्दा आगलागी प्रकोपको जोखिम रहेको	आगलागी सुरक्षा सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने				
९.१.१		आगलागी सुरक्षाका लागि घरदैलो कार्यक्रम संचालन गर्ने तथा आगलागी सुरक्षा सम्बन्धि संयन्त्रको अनुगमन गर्ने, रेडियो कार्यक्रम संचालन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा एक पटक माघ मह्निाम
९.१.२		विजुली तथा ग्याँस प्रयोग सम्बन्धी सचेतनमुलक कार्यक्रमह्रु सञ्चालन गर्ने ।	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा तीन पटक असोज, माघ र बैसाखमा
९.१.३		आगलागी तथा आगलागी सुरक्षा सम्बन्धी सडक नाटक कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा एक पटक पौष माघ मह्निामा
९.१.४		विद्यालयमा सुख्खायाम अघि आगलागी सम्बन्धी कक्षा संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा तीन पटक माघ फाल्गुन तथा वैशाख मह्निामा
९.१.५		गाउँमा आगलागी सुरक्षाका लागि जनचेतना कार्यक्रम, ऱ्याली तथा माईकिङ्ग गर्ने र अटेरी गर्ने घरपरिवारलाई जरीवानाको ब्यवस्था गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा एक पटक पौष माघ
९.१.६		दमकल, एम्बुलेन्स, खोज तथा उद्धार कार्यदल, सुरक्षा कर्मी, स्वास्थ्यकर्मी लगायतको आवश्यक आपतकालिन नम्बरह्रु संकलन गरी राख्ने तथा सार्वजनिक स्थलमा सोको वाल पेन्टिंग गराउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा एक पटक फाल्गुन मह्निामा

९.१.७		आगलागी सुरक्षा तथा अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	वडा समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	बर्षमा एक पटक फाल्गुन मह्निामा
१० भूकम्पको सन्दर्भमा						
१०.१	भूकम्पीय जोखिम तथा चेतनाको कमी	भूकम्प सुरक्षाको चेतना अभिवृद्धि गर्ने				
१०.१.१		भूकम्प सुरक्षा दिवस तथा गोर्खा भूकम्प स्मृति सभा गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय	बैसाख १२ तथा माघ २
१०.१.२		विद्यालयमा भूकम्प सुरक्षा सम्बन्धी विशेष कक्षा संचालन गर्ने	विद्यालय	समिति, विद्यालय, बाल क्लब	शिक्षा समिति, नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा ४ पटक
१०.१.३		विद्यालयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अतिरिक्त क्रियाकलाप जस्तै निबन्ध प्रतियोगिता, चित्रकला, वक्तृत्व कला, हाजिरी जवाफ जस्ता क्रियाकलाप संचालन गर्ने	विद्यालय	समिति, विद्यालय, बाल क्लब	शिक्षा समिति, नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा १ पटक
१०.१.४		भूकम्प सुरक्षाका लागि घर दैलो कार्यक्रम संचालन तथा घुँडा टेकी गुडिल्की ओत लागि समात बिधिको अध्यास गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा १ पटक
१०.१.५		भूकम्प बारे सचेतनाका लागि गाउँमा नाटक सञ्चालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा २ पटक
१०.१.६		घर घरमा झटपट झोला तयारी गर्ने अभियान चलाउने र आवश्यक सम्पुर्ण सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी सजिलै भेटने स्थानमा राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	निरन्तर
१०.२		भूकम्प सुरक्षाका लागि सुरक्षित संस्कृति वा व्यवहारको विकास गर्ने				

१०.२.१	भूकम्प सुरक्षाका लागि सुरक्षित संस्कृति अभाव	घुँडा टेकी गुडिल्की ओत लागि समातको अभ्यास घर, विद्यालय तथा सामुह्कि भेलामा चलाउँने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र युवा क्लब तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा ४ पटक
१०.२.२		समुदाय तथा विद्यालयमा भूकम्पको कृतिम घटना अभ्यास गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र युवा क्लब तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा दुई पटक
१०.२.३		घरमा सुरक्षित स्थान पहिचान गर्ने संचार सामग्री प्रदान गर्ने तथा अभिमुकीरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र युवा क्लब तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	बर्षमा एक पटक
१०.२.४		परिवारिक पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई जिम्मेवारी बाँडफाड गर्ने र परिवार भित्रका महिला, सुत्केरी, गर्भवती, बालबालिका तथा बुढापाकाहरुलाई प्रतिकार्यका समयमा बिशेष प्राथमिकतामा राखी उद्धार गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र युवा क्लब तथा बाल क्लब	समिति तथा क्लब	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	निरन्तर
१०.३	भवन निर्माण आचारसंहिताको कार्यान्वयन नहुनु	भवन निर्माण आचारसंहिताको सचेतना तथा क्षमता विकास गर्ने				
१०.३.१		भवन निर्माण आचारसंहिता तथा सुरक्षित घर निर्माण सम्बन्धी अभिमुखीकरण	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र नगरपालिका	समिति	नगरपालिका	बर्षमा एक पटक
१०.३.२		भवन निर्माण आचारसंहिता कार्यान्वयन गर्न संयन्त्र नियन्त्रण तथा अनुगमन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र	समिति	नगरपालिका	बर्षमा एक पटक

			नगरपालिका कार्यालय			
१०.४	घर तथा अन्य भौतिक संरचना भूकम्प प्रतिरोधात्मक नहुनु, कच्ची तथा जीर्ण हुनु, दक्ष सिकर्मी तथा डकर्मी नहुनु	भवन निर्माण आचारसंहिता लागु गर्ने/भूकम्प प्रतिरोधात्मक घरहरु तथा सामुदायिक भवन निर्माणमा जोड दिने				
१०.४.१		भूकम्प प्रवलिकरणको लागि आवश्यक ज्ञान/चेतना अभिवृद्धि गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र नगरपालिका	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा नगरपालिका	बर्षमा एक पटक
११. माहामारीको सन्दर्भमा						
११.१	महमारी प्रकोपबाट मानवीय तथा आर्थिक क्षति भई समुदायमा दिर्घकालिन रुपमा अस्वस्थ्य तथा रोगी र कुपोषितको संख्यामा बृद्धि भई राज्यलाई थप भार सृजना हुन सक्ने	सरसफाई सम्बन्धी जनचेतनाका कार्य समुदायमा सञ्चालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा नगरपालिका बास समिति	प्रत्येक बर्ष चैत्र देखि आषाढ
११.२		सरसफाई सम्बन्धी विद्यालयमा विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	विद्यालय तथा बाल क्लब	प्रत्येक बर्ष चैत्र देखि आषाढ
११.३		व्यवस्थित तथा सुरक्षित खानेपानीको प्रयोग र पानी शुद्धिकरण बिधि बारे जानकारी गराउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा विद्यालय	बर्षमा दुई पटक दशै अघि र बैशाखमा
११.४		नियमित चर्पीको प्रयोग तथा चर्पी व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	निरन्तर
११.५		दक्ष स्वास्थ्यकर्मीह्रुलाई आवश्यक तालिम संचालन गर्ने र तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति	समिति	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी संघसंस्था	प्रत्येक बर्ष चैत्र बैसाखमा

३.१.३ जोखिम न्यूनीकरण:

समुदायमा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न बमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गरिएकोछ। यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदी तटबन्ध जस्ता क्रियाकलापह्रूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरिएकोछ।

	प्रमुख समस्या तथा जोखिम		स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि

प्राथमिकता क्रम		व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	आन्तरिक	बाह्य	
१. बाढीको सन्दर्भ							
१.१	बाढीको जोखिममा रहेका नगर क्षेत्र भित्रका विद्यालय, अस्पताल, सामुदायिक भवन, कल्भर्ट, ग्राभेल सडक, नीजि घरहरु जोखिममा रहेको छन् भने खोलामा रहेको तटबन्ध कमजोर रहेकाले बाढीको समुखतामा रहेको	बाढी जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरु नदी किनारा, विद्यालय, गाउँ तथा घर घरमा गर्ने					
१.१.१		नदी का साथै नगर क्षेत्रका अन्य सहायक खोलाहरुको कमजोर बाँध तथा ठोकरहरुको मर्मत	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		घरधुरीबाट श्रमदान वा सो बराबरको नगद योगदान	प्रदेश सरकार तथा गैर सरकारी संस्था (गैससं)	२०८१ जेष्ठ महिना भित्र
१.१.२		नदी तथा सहायक खोलाहरुको किनारमा बाँस तथा अन्य विरुवाको बृक्षारोपण गर्ने संभार गर्नुका साथै उचाई बढाउन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		घरधुरीबाट श्रमदान वा सो बराबरको नगद योगदान	प्रदेश सरकार तथा गैसस	प्रत्येक बर्ष
१.१.३		डुबान हुने क्षेत्रभरीका घर तथा चर्पीको चर (प्लीन्थ लेवल सम्म) उकास्ने	घरधनी		घरधनी	नगरपालिका कार्यालय तथा सह्योगी निकाय	२०८१ जेष्ठ भित्र
१.१.४		सार्वजनिक ट्युबेललाई हेडमाथि गर्ने (कम्तिमा प्रति टोल ३ वटा) र प्रति टोल एक उकास भएको शौचालयको निर्माण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		घरधुरीबाट श्रमदान वा सो बराबरको नगद योगदान	नगरपालिका तथा गैससं	२०८२ जेष्ठ भित्र
१.१.५		बाढी आउँदा पनि आवतजावत हुने गरी उच्च पारी सडकको स्तरोन्नती (कालो पत्रे तथा उच्च सुधारिएको ग्राभेल सडक)	नगरपालिका		नगरपालिकाको बार्षिक बजेट तथा सामुदायिक योगदान	नगरपालिका तथा प्रदेश सरकार	२०८० कार्तिक देखि क्रमश:
१.१.६		बाढीको समयमा पनि आवगमन सुनिश्चित गर्न जिर्ण कल्भर्टहरुलाई मर्मत गर्ने वा पुर्ननिर्माण गर्ने	नगरपालिका		नगरपालिकाको बार्षिक बजेट	नगरपालिका तथा प्रदेश सरकार	२०८० कार्तिक देखि क्रमश:

		तथा नयाँ थप कल्भर्ट निर्माण					
१.१.७		सुरक्षित स्थान पहिचान तथा आपतकालिन आवास स्थल व्यस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		वडा कार्यालय	नगरपालिका, सह्योगी संघ संस्था	६ महिना भित्र
१.१.८		बाटो तथा कल्भर्ट र विद्यालयको सुरक्षाका लागि तटबन्ध गर्ने	नगरपालिका		नगरपालिकाको बार्षिक बजेट	नगरपालिका तथा प्रदेश सरकार	२०८० कार्तिक देखि क्रमश:
२. बन्यजन्तुको सन्दर्भमा:							
२.१	हजारौं बिघा बाली नाली बन्यजन्तुबाट क्षति हुनु तथा मानिस र चौपाया आक्रमणमा परि मृत्यु तथा घाइते हुनु ।	प्रभावित क्षेत्रमा काडे तारले घेरा बेरा गर्ने ।	जग्गाधनी		नगरपालिका	नगरपालिका तथा जिल्ला वन कार्यालय	१ बर्ष भित्रमा
२.२		आश्रय स्थल नष्ट गर्ने तथा बन्य जन्तुलाई डराउने, तर्साउने खालका मुर्ति जस्ता बस्तु प्रभावित क्षेत्रमा बनाउने	जग्गाधनी		नगरपालिका	नगरपालिका तथा जिल्ला वन कार्यालय	कार्तिक देखि बैसाख सम्म
३. शितलहरको सन्दर्भमा							
३.१	शितलहरबाट गरिब तथा दलित घरपरिवार संकटासन्नतामा रही जाडोयाममा चिसो, कठ्यांग्रिने , निमोनिया, रुघाखोकी जस्ता प्रकोपबाट प्रभावित रहेको ।	आपतकालिन सह्योग सामाग्री भण्डारण तथा परामर्श सेवा संचालन					
३.१.१		न्यानो कपडा तथा कम्बलको भण्डारण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका तथा संघ संस्था	असोज र कार्तिक महिना
३.१.२		पशु स्वास्थ्य जाँच शिविर संचालनका लागि औषधी लगायतका सामाग्रीहरु व्यवस्थापन	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका/पशु विकास शाखा तथा सह्योगी संघ संस्था	कार्तिक महिना भित्र
३.१.३		शीतलहरको जोखिमलाई लक्षित गरी वाली पात्रोमा समायोजन तथा शीतलहरमा कम क्षति हुने प्रकारको जातको	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका /कृषि विकास शाखा तथा सह्योगी संघ संस्था	कार्तिक महिना भित्र

		प्रदर्शनी गर्ने तथा बालीनालीका लागि ढुसीनाशक बिषदी सह्योग तथा कृषि प्राविधिक परिचालनका लागी तयारी गर्ने					
३.१.४		जिल्ला वन कार्यालय संग समन्वय गरी दाउराको भण्डारण तथा व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका, ईलाका वन कार्यालय तथा सह्योगी संघ संस्था	कार्तिक महिना भित्र
४. सडक दुर्घटनाको सन्दर्भमा							
४.१	सवारी साधनमा चलाउँदा लापर्वाहि बढ्नु तथा सिकारुले सवारी साधन चलाउँनु, मदिरा सेवन गरी तिब्र गतिमा सवारी चलाउनु ।	ट्राफिक व्यवस्थापन गर्ने					
४.१.१		ट्राफिक चिन्ह, जेबरा क्रसिंग तथा सचेतनामुलक होडिंग बोर्ड जडान गर्ने ।	जिल्ला ट्राफिक कार्यालय		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा प्रदेश ट्राफिक निर्देशनालय	१ बर्ष भित्रमा
४.१.२		सिकारु चालक, सुरक्षा सामाग्री प्रयोग बिना सवारी चलाउने, मा.पा.से गरी सवारी चलाउने जस्तालाई कडाइ तथा नियन्त्रण	जिल्ला ट्राफिक कार्यालय		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा प्रदेश ट्राफिक निर्देशनालय	१ बर्ष भित्रमा
४.१.३		आवश्यक मात्रामा ट्राफिक पोष्ट व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला ट्राफिक कार्यालय		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा प्रदेश ट्राफिक निर्देशनालय	१ बर्ष भित्रमा
५. खडेरीको सन्दर्भमा							
५.१	जमीन खडेरीको मारमा पर्नु । चाहिएको बेला पानीको कमि, पानीको मुल सुक्दै जानु, जमिन मुनीको पानीको सतह सुक्दै जानु, , मौसमी बर्षा नियमित न भई उत्पादन घटदै जानु ।	कुलो निर्माण तथा सिचाई व्यवस्थापन					
५.१.१		सिचाई सुविधा नपुगेका असिचित स्थान सम्म सिचाई सुविधा बिस्तार गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय तथा प्रदेश सरकार	
५.१.२		कृषि विद्युतिकरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका, बिद्युत कार्यालय तथा प्रदेश सरकार	

५.१.३		भुमिगत सिचाई जडानमा अनुदान सह्योग कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय तथा प्रदेश सरकार	
६. हुरीबतासको सन्दर्भमा							
६.१	**हुरीबतासको कारण भौतिक संरचनाहरु जस्तो घर, गोठ, खोल, परालको माच (टाली), विद्यालय तथा सार्वजनिक भवन भत्किन सक्ने**	समुदायका विद्यमान संरचनाको पुर्नप्रवलीकरण गर्ने तथा नयाँ भवन बनाउँदा बहु प्रकोप प्रतिरोधी घर तथा भवन निर्माण गर्ने					
६.१.१		घर, गोठ तथा अन्य भौतिक संरचनाको मर्मत सम्भार गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		परिवार	नगरपालिका कार्यालय	माघ, फाल्गुन महिनामा
६.१.२		घरवरीपरिको बुढो तथा अग्लो रुख काट्ने तथा काट्छाट गर्ने	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		परिवार	नगरपालिका र नगरपालिका कार्यालय तथा ईलाका वन कार्यालय	पौष वा माघ
६.१.३		नयाँ घर निर्माण गर्दा बहुप्रकोप प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने	नगरपालिका तथा सम्बन्धीत घरधनी		परिवार	नगरपालिका र नगरपालिका कार्यालय	निरन्तर
७. सर्पदंशको सन्दर्भमा							
७.१	घर तथा नियमित कार्य गर्ने क्षेत्र सर्पका बासस्थान हुँदा उचित प्रकाश तथा सावधानी विना काम गर्ने	सर्पको बासस्थान नष्ट गर्ने तथा प्रकाशको व्यवस्थापन गन					
७.१.१		घरवरिपरी प्रशस्त प्रकाशका लागि बत्तिको व्यवस्था गर्ने तथा समुदायमा सोको अभियान चलाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		परिवार तथा नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	प्रत्येक बर्ष फाल्गुण देखि
७.१.२		घरवरिपरीका दुलादुली टाल्ने अभियान चलाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा		परिवार तथा वडाा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	प्रत्येक बर्ष फाल्गुण देखि

			सम्बन्धीत घरधनी				
७.१.३		घरवरिपरी सर्प भाग्ने विरुवा लगाउँने वा धपाउने रसायन सुरक्षित तरिकाले राख्ने	सम्बन्धीत घरधनी		परिवार तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	प्रत्येक बर्ष फाल्गुण देखि
७.१.४		सबै परिवारका सदस्यका लागि सबै परिवारमा खाट वा पलंङ्गको व्यवस्पापन गर्ने	सम्बन्धीत घरधनी		परिवार तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	प्रत्येक बर्ष फाल्गुण देखि
७.१.५		परिवारका सबै सदस्यह्रुका लागि टर्च लाइट र झुलको व्यवस्थापन गर्ने	सम्बन्धीत घरधनी		परिवार तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	प्रत्येक बर्ष फाल्गुण देखि
८. असिनाको सन्दर्भमा							
८.१	समुदायमा रहेको कच्ची, फुस तथा खपेटाको घरह्रु क्षति हुने तथा बालीनाली क्षति भई आर्थिक अभावका हुन	कच्ची संरचनालाई स्तरोन्नती तथा मौसमी खेतीका लागि टर्नेलको व्यवस्थापन					
८.१.१		कच्ची , फुस तथा खपेटाको घर टह्रलाई निरुत्साह्ति गर्दै पक्की बनाउने तथा जस्ता राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा घरधनी		परिवार	नगरपालिका कार्यालय	६ मह्निा भित्र
८.१.२		बेमौसमी खेतीका लागी टर्नेलको व्यवस्था गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा घरधनी		परिवार	नगरपालिका कार्यालय	६ मह्निा भित्र
८.१.३		जीवन बीमा, पशु बिमा तथा बाली बिमा गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा घरधनी		परिवार	नगरपालिका कार्यालय	६ मह्निा भित्र
९.आगलागी							
९.१	फुसका बार तथा टाँटी भएका घरमा सजिलै आगो टिप्न सक्ने	फुसका वार तथा टाँटीलाई अग्नि प्रतिरोधी बनाउन					
९.१.१		घर वरिपरीको कसिङघर, पराल तथा	स्थानीय विपद् तथा जलवायु		परिवार, नगरपालिका	नगरपालिका कार्यालय	प्रत्येक बर्ष कार्तिक

		सुकेका सामग्रीहरुको सरसफाई गर्ने तथा समुदायमा अभियान चलाउने	उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		विपद् व्यवस्थापन समिति		महिना देखि आषाढ सम्म प्रत्येक महिना
९.१.२		माटोले फुसका वार तथा टाँटी लिप्सने तथा सोको अभियान चलाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		परिवार, नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय	प्रत्येक बर्ष कार्तिक महिना देखि चैत्र सम्म
९.२	आगलागी भए आगो नियन्त्रणका लागि आवश्यक स्रोतको कमी	अग्नी नियन्त्रणका लागि संरचना तथा स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने					
९.२.१		घरवरिपरी बाँस तथा सधैं हरियाली हुने विरुवा तथा फलफूल रोप्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा सम्बन्धित परिवार	नगरपालिका कार्यालय	श्रावण भित्र बृक्षारोपण गर्ने
९.२.२		सबै घरका एक ट्युबवेलको व्यवस्थापन गर्ने तथा सधैं चल्ने अवस्थामा राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		नगरपालि का विपद् व्यवस्थाप न समिति तथा सम्बन्धित परिवार	नगरपालिका तथा नगरपालिका कार्यालय	कार्तिक भित्र निर्माण गरि सधैं पानीको व्यवस्थापन गर्ने
९.२.३		खाली सार्वजनिक स्थान तथा नीजि स्थानमा सुरक्षित पानी पोखरी निर्माण तथा त्यस्ता पोखरीलाई बहु उपयोगी बनाउँन मस्त्यपालन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा सम्बन्धीत घरधनी		नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका कार्यालय	कार्तिक भित्र निर्माण गरि सधैं पानीको व्यवस्थापन गर्ने
९.२.४		दमकल, एम्बुलेन्स तथा अन्य आवश्यक सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	माघ महिना भित्र
९.२.५		खोज तथा उद्धार सामाग्री र प्राथमिक	स्थानीय विपद् तथा जलवायु		नगरपालिका विपद्	नगरपालिका तथा सह्योगी निकाय	माघ महिना भित्र

		उपचार किटको व्यवस्थापन गर्न	उत्थानशील समिति		व्यवस्थापन समिति		
१० भूकम्पको सन्दर्भमा							
१०.१	भूकम्पले नगरपालिका भित्र रहेका पुराना स्वास्थ्य चौकीहरु, सामुदायिक तथा नीजि विद्यालयहरु, सामुदायिक भवनहरु, मन्दिर, मर्सजिद तथा ऐतिहासिक संरचनाहरु र नगर क्षेत्रका कमजोर सामग्री तथा मापदण्ड नपुऱ्याई बनाएका नीजि घर तथा भवन पूर्ण तथा आंसिक क्षति भई मानवीय तथा आर्थिक क्षति हुन सक्ने	घर तथा भवनको प्रवलीकरण गर्ने					
१०.१.१		सामुदायिक विद्यालय तथा सामुदायिक भवनहरुको कमजोर भवनहरुलाई प्रबलीकरण गर्ने	विद्यालय		विद्यालय व्यस्थापन समिति	नगरपालिका, शिक्षा समिति, प्रदेश सरकार	२ बर्षभित्र
१०.१.२		कमजोर अवस्थामा रहेका स्वास्थ्य चौकीको भवनहरु प्रबलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य चौकी		नगरपालिका कार्यालय तथा स्वास्थ्य चौकी	नगरपालिका, प्रदेश सरकार	२ बर्षभित्र
१०.१.३		सामुदायिक विद्यालयका फर्निचर तथा ढोकाको गैर संरचनात्मक सुघार गर्ने	विद्यालय		विद्यालय व्यस्थापन समिति	नगरपालिका, शिक्षा समिति, गैरसरकारी संस्था	१ बर्षभित्र
१०.१.४		नगरपालिका भित्र रहेका पुराना तथा जिर्ण मन्दिर, मर्सजिद, तथा ऐतिहासिक संरचनाहरुको प्रबलीकरण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, मन्दिर व्यवस्थापन समिति		मन्दिर व्यवस्थापन समिति तथा नगरपालिका कार्यालय	नगरपालिका	२ बर्षभित्र
१०.१.५		नीजि घर तथा भवन भित्र तथा छतमा रहेका सामग्रीलाई सुरक्षित गर्ने	सम्बन्धित घरधनी		नीजि	नगरपालिका	२ बर्षभित्र
१०.१.६		नीजि घर तथा भवनहरु प्रबलीकरण तथा मर्मत गर्ने	सम्बन्धित घरधनी		नीजि	नगरपालिका	३ बर्षभित्र
११. माहमारीको सन्दर्भमा							
११.१	सरसफाईको कमी, बाढी डुवानबाट खानेपानी दुषित भई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा कम चासोका	सरुवा रोग, फोह्र तथा पानी जन्य रो लगायतका अन्य महमारी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन					
११.१.१		सम्पुर्ण सार्वजनिक संस्था तथा घरधुरीहरुमा अनिवार्य	स्थानीय विपद् तथा जलवायु		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	६ महिना भित्र

	कारण महामारीको संभावना रहेका	रुपमा हात धुने स्थानको निर्माण गरी नियमित साबुन पानीले हात धुने बानीको बिकास गर्ने, सम्भव भएसम्म नछोईकन हात धुन सकिने स्थानको स्थापना गर्ने	उत्थानशील समिति				
११.१.२		खानेपानी धारा तथा शौचालय उच्चो स्थानमा बनाउने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति तथा घरधनी		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	
११.१ं.३		पानी शुद्धिकरण गर्ने सामाग्री तथा औषधीहरुको भण्डारण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	
११.१.४		आपतकालिन अवस्थाका लागि आवश्यक औषधी तथा सामाग्रीह्रुको भण्डारण गर्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	
११.१.५		समय समयमा औषधीह्रुको प्रयोग अवधि Expiry date जाँच गरी राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, स्वास्थ्य शाखा		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	
११.१.६		अस्थाई स्वास्थ्य शिविर तथा शौचालय निर्माण र स्वास्थ्यकर्मी परिचालनका लागी आवश्यक सामाग्रकिो जोहो गर्ने तथा तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति		स्वास्थ्य शाखा	नगरपालिका तथा सह्योगी संघसंस्था	

३.१.४ आपत्कालीन पूर्वतयारी :

नगरपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा प्राथमिकीकरण सहित उल्लेख गरी कार्यान्वयन गरिने छ । यसका जिम्मेवारीका लागि निम्न लिखित ८ वटा बिषयगत क्षेत्रहरुको पहिचान गरी पुर्वतयारीका आवश्यक क्रियाकलापहरु जस्तै आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, खानेपानी तथा सरसफाई, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, जिल्ला विपद्व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने विधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ ।

सरोकारवाला संस्थाह्रुको पहिचान (आपतकालीन अवस्थामा सहयोग गर्न सक्ने संस्थाह्रु)

क्र.स	सरोकारवाला संस्थाह्रु	सर्म्पक व्यक्तिको नाम	संस्थाको पद	कार्य क्षेत्र	सर्म्पक नम्वर
१	One Heart Worldwide	अमरेन्द्र राय	कार्यक्रम संयोजक	स्वास्थ्य	९८४५२६५२८३
२	UNFPA				
३.	Save the Children	प्रमानन्द मण्डल	कार्यक्रम संयोजक	बहु क्षेत्र	९८४२६८००४३
४	RRPK	शिवजी साह	कार्यक्रम निर्देशक	बहु क्षेत्र	९८५४०३५८१८
५	SDC NEPAL	बिरेन्द्र गुप्ता	कार्यक्रम निर्देशक	बहु क्षेत्र	९८५४०३५०५३

विषयगत क्षेत्र प्रमुख तथा सदस्यह्रुह्रुको विवरण:

सि.नं.	विषयगतक्षेत्र	अगुवा संस्था	संस्थामा पद	सम्पर्क व्यक्ति	कलष्टरमा पद	सम्पर्क विवरण
१	समन्वय, सूचना, संचार र खोज तथा उद्धार	गोडैता नगरपालिका	नगर प्रमुख	देवेन्द्र कुमार यादव	क्लष्टर अगुवा	९८५४०३८८११
२	खाद्दान्न तथा नगद व्यवस्थापन	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सोजित महता	क्लष्टर अगुवा	९८६४०८८८८७
३	गैर खाद्द सामाग्री तथा आवास	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	प्रकाश गुप्ता	क्लष्टर अगुवा	९८४४२६८८५२
४	स्वास्थ्य तथा पोषण	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	विजय प्रसाद यादव	क्लष्टर अगुवा	९८४४५१६७७८
५	खानेपानी तथा सरसफाई	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	वैद्यनाथ मण्डल	क्लष्टर अगुवा	९८०७८४९२१२
६	शिक्षा	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	विश्वनाथ पंडित	क्लष्टर अगुवा	९८६०७५८८५५
७	संरक्षण	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सचिन्द्र महतो	क्लष्टर अगुवा	९८४४२०७८८

विषयगत क्षेत्र १ : समन्वय तथा सुचना व्यवस्थापन

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
१.१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हावाहुरीबाट हेचा तथा कमजोर अवस्थाका घरहरु आंशिक या पूर्णरुपमा क्षति भै र प्रभावित जनसंख्यालाई आवासको समस्या, विधालयहरु भत्किएकोले पठनपाठनको समस्या, साथै खाद्दान्न, गैर खाद्द सामाग्री र खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी सूचनाको अभाव र समन्वय गर्न कठिनाई	१. सर्म्पक व्यक्तिले समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्लष्टरको जिल्ला स्तरमा हुने आपतकालिन वैठकमा भाग लिने २. नपा समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्लष्टरको वैठक वस्ने ३. स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र संग समन्वय गर्ने ४. बाढीको प्रकोपको समयमा माथिल्लो तटिय क्षेत्रका वासिन्दाले तल्लो तटिय क्षेत्रमा पूर्व सूचना दिने	नगरपालिका स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र		नगरपालिका	जिल्ला बिपद व्यवस्थापन समिति	० देखि ७ घंटा सम्म
१.२		१. विभिन्न क्लष्टरहरु संग समन्वय बैठक गर्ने २. विभिन्न क्लष्टहरुको क्षतिको प्रारम्भिक (Initial	नगरपालिका		नगरपालिका	सुचना शाखा तथा बिपद व्यवस्थापन शाखा	० देखि २४ घंटा सम्म

		Rapid Assessment, IRA) को फर्मबाट तथ्यांक संकलन गर्ने ३. सूचना संकलन सम्वन्धी Information Desk खडा गर्ने र संकलिन सूचनालाई स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र मार्फत प्रसारण गर्ने					
१.३		१. प्रारम्भिक सूचनालाई सम्वन्धित क्लष्टरमा संप्रेषण गर्ने २. जिल्ला, समुदाय र उपमहानगरपालिकामा समन्वय गर्ने	सुचना शाखा तथा बिपद व्यवस्थापन शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
१.४		विभिन्न क्लष्टहरुको क्षतिको प्रारम्भिक (Multi Cluster-Initial Rapid Assessment, MIRA) को फर्मबाट तथ्यांक संकलन गर्ने	सुचना शाखा तथा बिपद व्यवस्थापन शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका	७२ घंटा देखि २ हप्ता सम्म
१.५		संकलित तथ्यांकको विश्लेषण, संक्षेपीकरण गरी सम्वन्धित स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र मार्फत क्लष्टर तथा संचार क्षेत्रलाई उपलव्ध गराउने	सुचना शाखा तथा बिपद व्यवस्थापन शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका	२ हप्ता देखि १ महिना सम्म
१.६		विपद्को समयमा महामारी फैलिन नदिनकोलागि रेडियो,	सुचना शाखा तथा बिपद व्यवस्थापन शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका	१ महिना देखि ३ महिना सम्म

		टिभि, एफएमबाट सूचना प्रसारण गर्ने					

विषयगत क्षेत्र २ : खोज तथा उद्धार

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
२.१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हावाहुरीबाट संकटासन्न घर परिवार र त्यसका जनसंख्या प्रभावित, मानिसहरुको मृत्यु भएको, घाइते भएको र अझै भग्नावशेषमा मानिसहरु पुरिएको अवस्थामा रहेका	१. खोज तथा उद्धार क्लष्टरको वैठकमा नपाबाट भाग लिने २. खोज तथा उद्धार क्लष्टर संग समन्वय गरेर सुरक्षा निकायको सहयोगको लागि आव्हान गर्ने र खोज तथा उद्धारका कार्य गर्ने ३. समुदाय स्तरमा तयार गरिएका दक्ष खोज तथा उद्धार जनशक्तिलाई परिचालन गर्ने र खोज तथा उद्धारका कार्य गर्ने ४.घाइतेहरुको प्राथमिक उपचार गर्ने र सिकिस्त घाइतेहरुलाई अस्पताल पुरयाउने व्यवस्था गर्ने	नपा र वडा विपद तथा जलवायु उत्थानशील समिति र विपद व्यवस्थापन शाखाको सर्म्पक व्यक्ति		नगरपालिका	जल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति,	० देखि ७ घंटा सम्म
२.२		१. सुरक्षा निकायले कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने र खोज तथा उद्धार, राहत वितरणमा स्थानीय सरकारलाई	खोज तथा उद्धार कार्यदल		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय, रेडक्रस, नेपाल स्काउट	० देखि २४ घंटा सम्म

		सह्योग गर्ने २. महिला, वालवालिका, जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिई खोज तथा उध्दार कार्य गर्ने					
२.३		बहुमूल्य वस्तुहरुको सुरक्षा तथा संरक्षण गर्ने , अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाउने	खोज तथा उद्धार कार्यदल		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय,	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
२.४		खोज तथा उध्दार कार्यलाई जारी राख्ने र राहत वितरणमा सह्योग गर्ने	खोज तथा उद्धार कार्यदल		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय, रेडक्रस, नेपाल स्काउट	७२ घंटा देखि २ हप्ता सम्म
२.५		राहत वितरण, सुरक्षा तथा चोरी, डकैती र हिंसा हुन नदिन कार्य गर्ने	खोज तथा उद्धार कार्यदल		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय,	२ हप्ता देखि १ महिना सम्म
२.६		राहत वितरण, सुरक्षा तथा चोरी, डकैती र हिंसा हुन नदिन कार्य निरन्तर गर्ने	खोज तथा उद्धार कार्यदल		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय,	१ महिना देखि ३ महिना सम्म

विषयगत क्षेत्र ३: कृषि, खाद्यय तथा जिविकोपार्जन

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
३.१	बाढी, पहिरो, हावाहुरी तथा भूकम्पबाट	खाद्दान्न क्लष्टरको आकस्मिक वैठक वस्ने	कृषि शाखा		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	० देखि ७ घंटा सम्म

३.२	संकटासन्न घरधुरीका जनसंख्या प्रभावित भई खाद्दान्न नष्ट भएको र खाद्द अभाव भएको गर्भवती, सुत्केरी र वालवालिकालाई पोषण अभाव भएको	१. खाद्य क्षेत्रको आवश्यकताकोलागि प्रारम्भिक लेखाजोखा गर्ने २. तत्कालको तयारी खानेकुरा चाउचाउ, विस्कुट, चिउरा, भुजा वितरण गर्ने	कृषि शाखा		नगरपालिका	वभिन्न क्लवह्रु रोटरी, लायन्स र जेसिज, उधोग वाणिज्य संघ, रेडक्रस	० देखि २४ घंटा सम्म
३.३		खाद्दान्न सह्योगकोलागि समन्वय तथा आह्वान गर्ने	कृषि शाखा		नगरपालिका	सह्योगी निकाय	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
३.४		१. गर्भवती र सुत्केरी मह्लिा,वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने पोषणको सामाग्रीह्रुको विस्तृत तथ्यांक संकलन गर्ने २..खाद्दान्न सप्लाई गर्ने सप्लायर्स संग समन्वय गर्ने र खाद्दान्नको व्यवस्था गर्ने ३ खाद्द सामाग्रीह्रु दाल, चामल, तरकारी, नून, तेल, मरमसला वितरण गर्ने र स्फेयर मापदण्ड अनुसार वितरण गर्ने ४. गर्भवती र सुत्केरी मह्लिा, वालवालिकालाई आवश्यक पर्ने पोषण सामाग्रीह्रु लिटो, दुध, गेडागुडी, घिउ, माछामासु वितरण गर्ने	कृषि शाखा		नगरपालिका	सह्योगी निकाय	७२ घंटा देखि २ ह्प्ता सम्म

		५. खाद्यान्न सामाग्रीहरु मिति ननाघेको, गुणस्तरयुक्त र राम्ररी प्याकेज गरिएको वितरण गर्ने					
३.५		निरन्तर खाद्यान्न सहयोग	कृषि शाखा		नगरपालिका	सहयोगी निकाय	२ हप्ता देखि १ महिना
३.६		निरन्तर खाद्यान्न सहयोग	कृषि शाखा		नगरपालिका	सहयोगी निकाय	१ महिना देखि ३ महिना

विषयगत क्षेत्र ४: स्वास्थ्य र पोषण:

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
४.१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हवाहुरीबाट स्वास्थ्य संरचनाहरु भत्केको, मानिसहरु घाइते भएको तथा स्वास्थ्य उपचार सम्बन्धी सामाग्रीहरु नष्ट भएको	१. स्वास्थ्य तथा पोषण क्लष्टरको आकस्मिक वैठक संचालन गर्ने २. RRT टोली परिचालन गरेर घाइतेहरुको तत्काल प्राथमिक उपचार गर्ने र सिकिस्त घाइतेहरुलाई एम्वुलेन्स वोलाई अस्पताल सम्म पुरयाउने व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	नीजी तथा जिल्ला स्तरका अस्पतालहरु	० देखि ७ घंटा सम्म
४.२		१. स्वास्थ्य तथा पोषण क्लष्टरसंग सम्वन्धित क्षतिको प्रारम्भिक क्षतिको तथ्यांक संकलन गर्ने २.	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सुरक्षा निकाय, जिल्ला अस्पताल	० देखि २४ घंटा सम्म

		मृतकहरुको शव व्यवस्थापन गर्ने					
४.३		तत्काल प्रभावित क्षेत्रमा स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्न शिविर स्थापना गर्ने र आवश्यक समाग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	नीजी तथा जिल्ला स्तरका अस्पतालहरु	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
४.४		१. प्रभावितहरुको लागि विशेष गरी गर्भवती र सुत्केरी महिला र वालवालिकाको पोषणको अवस्था वारे तथ्यांक संकलन गर्ने २. स्वास्थ्य र पोषण सेवा संग विस्तृत तथ्यांक संकलन गर्ने ३. पोषण सम्बन्धी आवश्यक सामाग्रीहरु उपलव्ध गराउने ४.दीर्घ रोगीहरु, एचआईभी संक्रमितहरुले नियमित खाने औषधीहरु उपलव्ध गराउने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्थाहरु	७२ घंटा देखि २ हप्ता सम्म
४.५		जल्ला अस्पतालहरु र नीजी अस्पतालहरु संग समन्वय गरी आवश्यक सह्योग माग गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	जिल्ला अस्पतालहरु र नीजी अस्पतालहरु	२ हप्ता देखि १ महिना सम्म

४.६		आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निरन्तर गर्ने र औषधीहरुको निरन्तर सेवा उपलब्ध गराउने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	जिल्ला अस्पतालहरु र नीजी अस्पतालहरु	निरन्तर

विषयगत क्षेत्र ५: खानेपानी तथा सरसफाई :

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
५.१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हवाहुरीबाट संकटासन्न घर परिवार र त्यसका	खानेपानी तथा सरसफाई क्लष्टरको आकस्मिक बैठक वस्ने	नगरपालिका खानेपानी समिति		नगरपालिका खानेपानी समिति	संघसंस्था	० देखि ७ घंटा सम्म
५.२	जनसंख्या प्रभावित साथै खानेपानीका टंकी, पाइपलाइनमा क्षति र धाराहरु बिग्रेकोले	१. खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी प्रारम्भिक तथ्यांक संकलन गर्ने २. तयारी खानेपानी वितरण गर्ने	नगरपालिका खानेपानी समिति		नगरपालिका	खानेपानी टयांकर व्यवसायी	० देखि २४ घंटा सम्म
५.३	खानेपानी तथा सरसफाईको लागि पानीको अभाव भएको र शिविरमा शौचालयको अभाव	१. १००० लिटर क्षमताको १२ वटा पानी टंकी खरिद गरी वा भण्डारमा भएको टंकीमा नपाको दमकलबाट पानी वितरण गर्ने। पानी वितरण गर्दा स्पेयर मापदण्ड अनुसार वितरण गर्ने २. खानेपानी शुद्धिकरणका सामाग्रीहरु जस्तै पियुष, अक्वा गार्डहरु वितरण गर्ने ३. अस्थायी	नगरपालिका खानेपानी समिति		नगरपालिका	खानेपानी डिभिजन इकाइ तथा सह्योगी संघ संस्था	२४ देखि ७२ घंटा सम्म

		शौचालय निर्माण गर्ने २० जना व्यक्तिको लागि १ शौचालयको आधारमा २००० जनाको लागि १०० शौचालय तयार गर्न प्यान, सिजिआई सिट,वांस तथा प्लाष्टिक सिटह्रु वितरण गर्ने ४.सरसफाईको लागि वाल्टिन, मग, ह्रतधुने र नुह्रउने सावुन, वितरण गर्ने					
५.४		१. पानी तथा सरसफाई सम्बन्धी विस्तृत विवरण संकलन २. प्रभावित परिवारको लागि ह्रइजीन किट वितरण गर्ने ३. १०० वटा २० लि. क्षमताको डस्टविनह्रु वितरण गर्ने	नगरपालिका खानेपानी समिति			खानेपानी डिभिजन इकाइ तथा सह्र्योगी संघ संस्था	७२ घंटा देखि २ ह्रप्ता सम्म
५.५		खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने	नगरपालिका खानेपानी समिति		नगरपालिका	खानेपानी डिभिजन इकाइ तथा सह्र्योगी संघ संस्था	२ ह्रप्ता देखि १ मह्रिना सम्म
५.६		खानेपानी तथा सरसफाई सेवा निरन्तर गर्ने	नगरपालिका खानेपानी समिति		नगरपालिका	खानेपानी डिभिजन इकाइ	१ मह्रिना देखि ३ मह्रिना सम्म

						तथा सह्योगी संघ संस्था	

विषयगत क्षेत्र ६: संरक्षण

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
६.१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हवाहुरीबाट वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई समस्या हुने, वालवालिकाहरु वेचविखनमा पर्न सक्ने र यौन दुर्व्यवहार हुने	१. संरक्षण क्लष्टरको आकस्मिक वैठक संचालन गर्ने २. विपद्मा परेका वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको उध्दारकोलागि सुरक्षा निकाय संग समन्वय गर्ने ३. घाइतेहरुको प्राथमिक उपचार गर्ने र सिकिस्त विरामीहरुलाई अस्पताल पुरयाउने	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुह्हरु, महिला समुह्हरु, वाल संजाल	० देखि ७ घंटा सम्म
६.२		१. वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको प्रारम्भिक तथ्यांक संकलन गर्ने २. विपद्मा परेका वालवालिका,	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुह्हरु, महिला समुह्हरु, वाल संजाल	० देखि २४ घंटा सम्म

		गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकलाई सुरक्षित स्थान पहिचान गरी स्थानान्तरण गर्ने					
६.३		प्रभावित वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक परामर्श दिने	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुहहरु, महिला समुहहरु, वाल संजाल	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
६.४		१. प्रभावित वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकहरुको विस्तृत विवरण संकलन गर्ने २. हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण सम्बन्धी जनचेतना जगाउने ३. निगरानी समुह्ले हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण हुन नदिन प्रहरी संग मिलेर निगरानी राख्ने	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुहहरु, महिला समुहहरु, वाल संजाल	७२ घंटा देखि २ हप्ता सम्म
६.५		१. प्रभावित परिवारको लागि डिग्नीटी किट	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुहहरु, महिला	२ हप्ता देखि १ महिना सम्म

		वितरण गर्ने २.तनाव व्यवस्थापन गर्ने र मनोसामाजिक परामर्श दिने ३. वालवालिकाह्रुको पारिवारीक पुनर्मिलन गराउने				समुह्ह्रु, वाल संजाल	
६.६		निरन्तर फलो अप गर्ने र सह्योग निरन्तर जारी राख्ने	महिला तथा बाल बालिका शाखा		नगरपालिका	आमा समुह्ह्रु, महिला समुह्ह्रु, वाल संजाल	१ महिना देखि ३ महिना सम्म

विषयगत क्षेत्र ७: शिक्षा

प्राथमिकता क्रम	विपद्‌को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
७.१	प्रकोपबाट विशेष गरी बाढी, पहिरो, भूकम्पबाट विद्यालयमा क्षति भएको, पाठ्य सामाग्रीह्रु नष्ट भएको र वालवालिकाको पठन पाठन अवरुद्ध भएको	शिक्षा क्लष्टरको आकस्मिक वैठक संचालन गर्ने र विद्यालय केही समय वन्द गर्ने	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था	० देखि ७ घण्टा
७.२		घाइते विधार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारीललाई प्राथमिक उपचार गर्ने र अस्पताल पठाउने	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था	० देखि ७ घण्टा
७.३		घटनावारे घटना स्थलमा पुगी क्षतिको तथ्यांक संकलन गर्ने जस्तै	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम	० देखि २४ घंटा सम्म

		कति विद्यालय आंशिक वा पूर्ण क्षति भयो, कति विद्यार्थी घाइते या मृत्यु भयो आदि				गर्ने संघ संस्था	
७.४		१. समुदायसंग छलफल गर्ने २. अस्थायी सिकाई केन्द्र निर्माणको लागि ठाउं छनोट गर्ने	शिक्षा समिति		नगरपालिका		२४ देखि ७२ घंटा सम्म
७.५		१.अस्थायी सिकाई केन्द्र निर्माण गर्ने २. अस्थायी सिकाई केन्द्रमा खानेपानी, शौचालयको व्यवस्था गर्ने, यी संरचना निर्माण गर्दा अपांग मैत्री, मह्लिा मैत्री संरचना तयार गर्ने ३. शैक्षिक सामाग्रीह्रुको व्यवस्थापन गर्ने ४. वालवालिकालाई विद्यालय आउन वातावरण तयार गर्ने ५. शिक्षकह्रुलाई तालिम दिने र शिक्षकको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था	७२ घंटा देखि २ ह्प्ता सम्म
७.६		१. अस्थायी सिकाई केन्द्रमा कक्षा संचालन गर्ने २. शुरुका दिनमा वालवालिकाको भयलाई कम गर्न	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था	२ ह्प्ता देखि १ मह्निा सम्म

		मनोरंजनात्मक र खेलकुद जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने र काउन्सेलिंग सेवा दिने					
७.७		१. अस्थायी सिकाई केन्द्रमा कक्षा संचालन निरन्तर गर्ने २. गुणस्तरिय शिक्षाको अनुगमन गर्ने ३ आवश्यक थप सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा समिति		नगरपालिका	शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्था	१ महिना देखि ३ महिना सम्म

विषयगत क्षेत्र ८: आपतकालिन अवास तथा गैर्ह खाद्यय सामाग्री

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
प्रतिकार्य योजना							
८.१	बाढी, पहिरो, हवाहुरी तथा भूकम्पबाट संकटासन्न घरधुरीहरु प्रभावित भै लत्ताकपडा, पकाउने भांडाकुंडा र अवास को अभाव	१. गैर खाद्द क्लष्टरको आकस्मिक बैठक बस्ने २. सम्वन्धीत कर्मचारी र व्यापारीहरुसंग सर्म्पक गर्ने	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवहरु	० देखि ७ घंटा सम्म
८.२		१. प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गर्ने (आवश्यकता अनुसार IRA (Initial Rapid Assessment) को मोवाइल एप्स प्रयोग गरेर व फाराम प्रयोग गरेर) २. जिल्ला विपद	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवहरु	० देखि २४ घंटा सम्म

		व्यवस्थापन समिति र नपामा जानकारी गराउने					
८.३		तत्कालको लागि गैर खाद्द राह्त सामाग्रीह्रु वितरण गेर्न जस्तै लत्ताकपडा, भांडाकुंडाह्रु र त्रिपाल	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवह्रु	२४ देखि ७२ घंटा सम्म
८.४		आवश्यक पर्ने लत्ता कपडा उमेर अनुसार, मौसम अनुसार , भांडाकुंडाह्रु कति चाह्न्छि विस्तृत तथ्यांक संकलन गर्ने	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवह्रु	७२ घंटा देखि २ ह्प्ता सम्म
८.५		१. राह्त सामाग्रीह्रु वितरण गर्ने जस्तै भांडा सेटह्रुमा थाल ४ थान, डेक्ची ढकन सह्ति २ थान, गिलास २ थान, डाडु पन्यू १, १ थान, कराही १ थान २. यसैगरी कपडा सेटमा साडी १ थान ,सुटिङ. ३.५ मिटर, सर्ट कपडा ४ मिटर, प्रिन्ट कपडा ७ मिटर पेटिकोट २ मिटर, धोती १ थान, गम्छा १, त्रिपाल प्रति परिवार १ थान, कम्वल २ थान	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवह्रु	२ ह्प्ता देखि १ मह्निा सम्म

		बाल्टीन १ थान र डोरी १० मिटर					
८.६		सम्वन्धीत क्लष्टर, र निकायमा समन्वय गर्ने , प्रतिवेदन पेश गर्ने अनुगमन गर्ने	नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र जिन्सी शाखा		रेडक्रस	नगरपालिका, संघ संस्था, क्लवहरु	१ महिना देखि ३ महिना सम्म

३.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर पुर्नलाभ अन्तर्गतका पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका क्रियाकलाप तयार गरि तल तालिकामा राखिएको छ। विपद्को मात्राको आधारमा पुर्नलाभका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिने छ। ठूला विपद्का घटनाहरुमा प्रदेश, केन्द्रीय तथा बाह्िरी सहयता पनि प्राप्त हुने हुँदा यी योजनाहरुको आर्थिक स्रोत प्रदेश, केन्द्रीय तथा बाह्िरी सहयतालाई प्रयोग गरिने छ। मध्य तथा साना खालका विपद्मा प्रदेश, केन्द्रीय तथा बाह्िरी सहयता सहित नगरपालिका, नगरपालिका तथा स्थानीय वित्तीय सेवा प्रदायक संस्थाहरुलाई परिचालन गरिने छ। क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषणका आधारमा पुनर्लाभका कार्यक्रम निर्धारण गर्ने भएकोले क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण सह्योग तथा सहभागी बन्ने छ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१. शिक्षा क्षेत्र :							
१		पुराना भवनाषेशलाई हटाउने, सरसफाई गर्ने तथा खाल्डाखुल्डी पुरी विद्यालय पुर्नः निर्माणको वातावरण बनाउने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि ६ महिना
२	विशेष गरी भुकम्प, बाढी, बाट कमजोर संरचना भएका विद्यालयहरुमा	आशिंक क्षति भएका विद्यालय, खानेपानी तथा शौचालयको निर्माण कार्य शुरु गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि ६ महिना

३	क्षति भएको तथा आगलागी र हुरीबतासबाट आशिक क्षति भई भवन, पाठ्य सामाग्रीहरु, खानेपानी तथा शौचालय नष्ट भएको र वालवालिकाको पठन पाठन अवरुध्द भएको	पूर्ण रुपमा क्षति भएका विद्यालय, खानेपानी तथा शौचालय, कम्पाउड, लगायतका संरचनाको पुर्न निर्माणको कार्य शुरु गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना
४		दक्ष प्राविधिकको डिजाइन, इस्टिोमेट र भवन निर्माण अचार संहिताको पुर्ण कार्यन्वयन गरी भवन निर्माण गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	६ महिना देखि २ बर्ष
५		विद्यालय संरचना वनाउंदा नक्शा पास गर्नु पर्ने र निर्माण सामाग्रीहरु गुणस्तरको राख्ने र सम्वन्धीत कार्यालयले अनुगमन गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष
६		विद्यालय संरचना वनाउंदा अपांग मैत्री, वाल मैत्री र महिला मैत्री निर्माण गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	
७		शुद्ध खानेपानी तथा शैचालय निर्माणका लागि खानेपानी तथा वातावरणिय सरसफाइ कलष्टर तथा अन्य सह्योगी निकाय संग	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि ६ महिना

		समन्वय र सहकार्य गर्ने					
८		दक्ष प्राविधिक द्वारा जिर्ण तथा आंशिक क्षति भएको विद्यालयमा कक्षा संचालन गर्न हुने वा नहुने विश्लेष्ण गरी भवन सवलीकरणको कार्य अगाडी बढाउने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि ६ महिना
९		विद्यालयमा विपद् जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी कक्षाहरु संचालन गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	निरन्तर
१०		मनोसामाजिक समस्या भएका वालवालिकाहरुलाई संरक्षण क्लष्टर संग समन्वय गरी मनोसामाजिक परामर्श दिने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	१ वर्ष सम्म
११		विद्यालय संचालनकोलागि आवश्यक पर्ने फर्निचर, डेस्क वेन्च, र अन्य शैक्षिक सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	नगरपालिका	१ वर्ष भित्र
१२		विद्यालय वाल तथा खेल मैदान लगायत अन्य संरचना मर्मत संभार, सुधार तथा पुर्न निर्माण कार्य गर्ने	शिक्षा क्षेत्र		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	६ महिना देखि २ बष

२. स्वास्थय तथा पोषण							
प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	भूकम्प, बाढी, पहिरो र हावाहुरीबाट स्वास्थ्य संरचनाहरु भत्केको, मानिसहरु घाइते भएको तथा स्वास्थ्य उपचार सम्बन्धी सामाग्रीहरु नष्ट भएको	क्षति भएका पुराना भवनाषेशलाई हटाउने, सरसफाई गर्ने तथा खाल्डाखुल्डी पुरी स्वास्थ्य संरचनाहरुको पुर्न: निर्माणको वातावरण बनाउने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना
२		प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सम्म आउने बाटोको निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना
३		प्रभावितहरुको लागि विशेष गरी गर्भवती र सुत्केरी महिला र वालवालिकाको पोषण सम्वन्धी आवश्यक सामाग्रीहरु उपलव्ध गराउने वा सह्योग गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना
४		प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा क्षति भएको मेशिन तथा औजारहरुको पुन: नयां खरिद गर्ने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	१ वर्ष भित्र
५		वत्तिको व्याकअपको लागि जेनेरेटर वा सोलार खरिद गर्ने जस्ले गर्दा Cold Chain र Vaccine राख्न सजिलो हुने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना
६		सर्पदशं र स्यालको टोकाईको उपचारको लागि दक्ष जनशक्ति र	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा	३ महिना देखि ६ महिना

		औषधीको सुईको व्यवस्था गर्ने				सह्योगी संघ संस्था	
७		दीर्घ रोगीहरु, एच.आई.भी. संक्रमितहरुले नियमित खाने औषधीहरु उपलव्ध गराउने	स्वास्थ्य शाखा		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	निरन्तर

३. खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	बढीबाट खानेपानीको श्रोत संक्रमित भई शुद्ध खानेपानीको अभाव तथा बातावरणिय प्रदुषण भएको र खडेरी, भुकम्प तथा आगलागीबाट समान्य क्षति भएको	आंशिक रुपमा नष्ट भएका खानेपानी र शैाचालय जस्ता संरचनाहरुको मर्मत गर्ने, प्रवलीकरण गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	३ देखि ६ महिना
२		पूर्णरुपमा नष्ट भएका खानेपानी (टंकी, धारा, ह्रातेकल, पाइपलाइन) र शैाचालय जस्ता संरचनाहरुको पुनर्निर्माण गर्ने र पुन निर्माण गर्दा बहुप्रकोपबाट सुरक्षित हुने गरी अवधारणा निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	प्रदेश सरकार तथा सह्योगी संघ संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म
३		खानेपानीका मुहानहरु संरक्षण गर्ने, मर्मत गर्ने र दुषित हुन नदिन ढकनहरु राख्ने, वृक्षारोपण गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	३ देखि ६ महिना सम्म
४		१ घर १ शौचालय अभियान संचालन गर्ने साथै आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक शौचालयन निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म

५		खानेपानी शुद्धिकरण सम्वन्धि जनचेतना अभिवृध्दि गर्ने र पानी शुध्दिकरणका सामाग्रीहरु वितरण गर्ने जस्तै पियुष, एक्वाट्याब, फिल्टर आदि	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिना सम्म
६		पुर्ण सरसफाइ, अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म
७		आवश्यकता अुनसार ह्याइजीन किटहरु निरन्तर रुपमा वितरण गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म
८		प्रभावित स्थलमा डस्ट विनहरु उपलव्ध गराउने र घर तथा शिविरबाट निस्केका फोहरुहरु व्यवस्थित गर्ने	खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाई क्षेत्र		नगरपालिका	सह्योगी संघ संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म

४. कृषि तथा जिविकोपार्जन

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	ह्यवाहुरी, बाढी, आगलागी तथा भूकम्पबाट पुर्ण तथा आंशिक रुपमा पशुगोठहरु भत्केको र पशुहरु, गाई, भैसी, बाखा,	प्रभावितहरुकोसमुदायको इच्छा, चाह्ना र दक्षता अनुसार आयआर्जन, सीपमुलक र छिटो फाइदा दिने व्यवसायहरुको तालिम दिने जस्तै बेमौसमी तरकारी खेती, बगर खेती, खुद्रा पसल,	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संस्था	३ देखि ६ महिना

	सुंगुर मरेको र घाइते भएकोमा	माछुरी पालन, वाखा कुखुरा पालन आदि					
२	जिविकोपार्जनमा असर पुगेको । साथै बाढीबाट ह्जारौ बिग्हा बालीनाली नष्ट भई खाद्यान्न समस्या भएको ।	कृषकह्रुलाई विउ विजन, मलखाद र सिंचाईकालागि सामाग्रीह्रु उपलव्ध गराउने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	प्रदेश सरकार र सह्योगी संघ संस्था	३ देखि ६ मह्निा
३		बाली तथा पशु विमा गरिएको छ भने विमा गरिएको रकम उपलव्ध गराउन सह्योग गर्ने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका		३ देखि ६ मह्निा
४		प्रभावितह्रुकोलागि जिविकोपार्जन सह्योग पुरयाउन आर्थिक अनुदान दिने अर्थात बैंक मार्फत सस्तो व्याजदरमा ऋण उपलव्ध गराउने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका		३ देखि ६ मह्निा
५		विग्रेका, भत्केका, र क्षति भएका पशुगोठह्रु र सिंचाई संरचनाह्रु पुन: अव वढ्ु प्रकोपबाट सुरक्षित ह्ने गरी पुनर्निर्माण गर्ने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	प्रदेश सरकार र सह्योगी संघ संस्था	६ मह्निा देखि २ बर्ष सम्म
६		दक्ष पशु प्राविधकद्धारा घाइते पशुह्रुको उपचारमा सह्योग गर्ने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	विमा कम्पनी	३ देखि ६ मह्निा
७		पशु आह्ारकोलागि दाना, पराल, घांस आदि सह्योग गर्ने र छिटो उम्रने घांसह्रुका विउह्रु उपलव्ध गराउनु	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	वित्तीय संस्था	३ देखि ६ मह्निा
८		प्रभावितह्रुको अन्य वैकल्पीक रोजगारीको व्यवस्था मिलाउने (रोजगारदाता तथा	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	प्रदेश सरकार र सह्योगी संघ संस्था	३ देखि ६ मह्निा

		प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रममा समन्वय गर्ने)					
९		प्रभावितहरुको लागि सामाग्रीहरु खरिद गर्दा छुट दिने व्यवस्था मिलाउने	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संस्था	३ देखि ६ महिना
१०		सार्वजनिक भौतिक पुर्वाधार निर्माणका कार्यमा कामका लागि पारिश्रमिक कार्यक्रम संचालन	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म
११		साना सिचाइका लागि अनुदान कार्यक्रम संचालन	कृषी तथा जिविकोपार्जन क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संस्था	६ महिना देखि २ बर्ष सम्म
५. संरक्षण कलष्टर							
प्राथमिकता क्रम	**विपद्को सम्भावित अवस्था**	**व्यवस्थापनका क्रियाकलाप**	**मुख्य जिम्मेवारी**	**बजेट**	**स्रोतको व्यवस्था**		**समय अवधि**
					आन्तरिक	**बाह्य**	
१	भूकम्प, बाढी, आगलागी र हावाहुरीबाट महिला, वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई लैगिंकताको अधारमा विशेष किसिमको समस्या हुने, वालवालिकाहरु वेचविखनमा पर्न	मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने तथा विशेषज्ञ सेवा चाहिए आवश्यक व्यवस्था गर्ने र औषधी उपचार गर्ने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म
२		मानसिक तनाव कम गर्न प्रभावितहरुलाई सामाजिक तथा पुनर्निर्माण कार्यमा संलग्न गराउने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय तथा सह्योगी संस्थाहरु	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
३		पुनर्निर्माण निर्णय प्रक्रिया तथा पुनर्निर्माणका लागि पाउने सहायताका विषयमा जानकारीहरु उपलब्ध गराउने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय तथा सह्योगी संस्थाहरु	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म

४	सक्ने र यौन दुर्व्यवहार हुने	वछोडिएका वालवालिकाहरुको परिवार संग पुनर्मिलन गराउने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	सुरक्षा निकाय तथा सह्योगी संस्थाहरु	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
५		डिगनिटी तथा सरसफाइ सामाग्री वितरण गर्ने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म
६		प्रभावित वालवालिका, गर्भवती, सुत्केरी, अपांगता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिककलाई मनोसामाजिक परामर्श दिने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म
७		बेचविखन, हिंसा, यौन दुर्व्यवहार, भेदभाव सम्वन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि ६ महिनासम्म
८		वैदेशिक रोजगार सम्वन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने र वैदेशिक रोजगारमा जानेलाई सचेत गराउने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
९		राज्यबाट प्रदान गरिएका सामाजिक सुरक्षाका सुविधाहरुवारे जानकारी दिने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
१०		विद्यालय भर्ना, पोषण, खोप, जन्मदर्ता जस्ता विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म
११		हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण सम्वन्धी जनचेतना जगाउने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म

१२		निगरानी समुह्ले हिंसा, वेचविखन, यौन दुर्व्यवहार, शोषण हुन नदिन, संग मिलेर निगरानी राख्ने	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
१३		निरन्तर परामर्श तथा अनुगमन	संरक्षण क्लष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका तथा सह्योगी संघ संस्था	३ महिना देखि १ बर्ष सम्म
६. आपतकालिन आवास र गैर खाद्यय सामाग्री							
प्राथमिकता क्रम	**विपद्को सम्भावित अवस्था**	**व्यवस्थापनका क्रियाकलाप**	**मुख्य जिम्मेवारी**	**बजेट**	**स्रोतको व्यवस्था**		**समय अवधि**
					आन्तरिक	**बाह्य**	
१	भूकम्प, बाढी, आगलागी र हावाहुरीबाट घरहरु आंशिक या पूर्णरुपमा क्षति भइ जनसंख्यालाई आवासको समस्या भएका	भवन निर्माण आचार सह्तिा लागु गरि बहुप्रकोप प्रतिरोधी भत्केका घरहरु, विद्यालय तथा अन्य भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माणको काम गर्ने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
२		वित्तीय संस्था तथा सह्कारीसँग समन्वय गरि आवास निर्माणका लागि सहुलियत ऋण उपलब्ध गराउने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि १८ महिना सम्म
३		विभिन्न आर्थिक अवस्था भएका परिवारका लागि बिभिन्न मोडल आवासहरुको डिजाईन उपलब्ध गराउने तथा निर्माणका लागी प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
४		अति विपन्न परिवारको आवास निर्माणका लागि कामका लागि नगद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म

५		सार्वजनिक स्थल तथा भवन पुनर्निर्माणका कार्यह्रु सञ्चालन गर्ने जस्तै विद्यालय भवन, प्रह्री चौकी, स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक भवन, नदी तट्बन्ध, सिंचाई, सडक तथा कल्भर्टको निर्माण गर्ने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म
६		नगदका लागि काम कार्यक्रम संचालन गर्ने	आवास तथा गैर खाद्यय कलष्टर		नगरपालिका	नगरपालिका	३ महिना देखि २ बर्ष सम्म

अनुसुचीहरु:

अनुसुची १: नगर विपद् व्यवस्थापन समिति सदस्यहरुको नाम र सर्म्पक नम्वर

क्र.सं.	नाम	पद	आवद्ध निकाय/कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	देबेन्द्र कुमार यादव	अध्यक्ष	नगर प्रमुख गोडैता नगरपालिका	९८५४०३८८११
२	अन्जना कुशवाह	सदस्य	नगर उप प्रमुख	९८५४०३८८१२
३	सोजित मह्तो	सदस्य	वडा नं १ वडा अध्यक्ष	९८६४०८८८८७
४	अजय प्रसाद साह	सदस्य	वडा नं २ वडा अध्यक्ष	९८६४००९१९२
५	विजय प्रसाद यादव	सदस्य	वडा नं ३ वडा अध्यक्ष	९८४४५१६७७८
६	राजाराम शाह	सदस्य	वडा नं ४ वडा अध्यक्ष	९८४४५६४८५३
७	प्रकाश प्रसाद गुप्ता	सदस्य	वडा नं ५ वडा अध्यक्ष	९८४४२६८८५२
८	सचिन्द्र मह्तो	सदस्य	वडा नं ६ वडा अध्यक्ष	९८४४४२०७८८
९	विनेश कुमार झा	सदस्य	वडा नं ७ वडा अध्यक्ष	९८१७८७०३२३
१०	मिरेन्द्र किशोर झा	सदस्य	वडा नं ८ वडा अध्यक्ष	९८०७६४८७३६
११	दशैं सह्नी	सदस्य	वडा नं ९ वडा अध्यक्ष	९८२६८४९१००
१२	वैधनाथ मंडल	सदस्य	वडा नं १० वडा अध्यक्ष	९८०७८४९२१२
१३	विश्वनाथ पंडित	सदस्य	वडा नं ११ वडा अध्यक्ष	९८६०७५८८५५
१४	केशव कुमार	सदस्य	वडा नं १२ वडा अध्यक्ष	९८४४४४४९९३
१५	गोडैता प्रह्री चौकी प्रमुख	सदस्य	प्रह्री चौकी गोडैता	९८६८८९३५८६
१६	रमेश प्रसाद यादव	सदस्य सचिव	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५४०३८३८२

अनुसुची २: अगुवार सदस्यहरुको नाम र सर्म्पक नम्वर

क. खाद्दान्न तथा नगद व्यवस्थापन कलष्टर

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	क्लष्टर	सर्म्पक नम्वर
१	सोजित मह्तो	नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८६४०८८८८७
२	संजिव कुमार प्रसाद साह	नगरपालिका	लेखा पाल	सदस्य	९८४१३६१७३५
३	राधे	नगरपालिका	जिन्सि शाखा प्रमुख	सदस्य	९८०६८३३८७४
४	गोडैता प्रह्री चौकी प्रमुख(इन्चार्ज)	प्रह्री चौकी गोडैता नगरपालिका	प्र.स.नि.	सदस्य	९८६९८९३५८६
५	श्री राम कुवर	शसस्त्र प्रह्री बल गोडैता नगरपालिका	प्र.स.नि.	सदस्य	९८५१२७२३६९
६	विरेन्द्र गुप्ता	सामाजिक विकास केन्द्र	कार्यक्रम निर्देशक	सदस्य	९८५४०३५०५३
७	महेन्द्र प्रसाद साह	कार्यक्रम निर्देशक	कृषि शाखा प्रमुख	सदस्य	९८४४०३३२६०

ख. गैर खाद्द सामाग्री तथा आवास कलष्टर

सि. नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	क्लष्टर	सर्म्पक नम्वर
१	प्रकाश प्रसाद गुप्ता	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८४४२६८८५२
२	अजय प्रसाद साह	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सदस्य	९८६४०००९१९२
३	गोडैता प्रह्री चौकी प्रमुख(इन्चार्ज)	गोडैता नगरपालिका	प्र.स.नि.	सदस्य	९८६९८९३५८६
४	श्रीराम कुवर	शसस्त्र प्रह्री बल गोडैता न.पा.		सदस्य	९८५१२७२३६९
५	राधे मिश्र	गोडैता नगरपालिका	प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य	९८१४८७५९३८
६	शुशिला कुमारी मण्डल	गोडैता नगरपालिका	का.पा.स.	सदस्य	९८२२०८२०११
७	पुरुषोत्तम श्रेष्ठ	रेडक्रस सिसौटिया	सचिव	सदस्य	९८४४२६३०९२

ग. स्वास्थ्य तथा पोषण कलष्टर

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	क्लष्टर	सर्म्पक नम्वर
१	विजय प्रसाद यादव	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८४४५१६७७८
२	सिता देवी मह्रा	गोडैता नगरपालिका	का.पा.स.	सदस्य	९८२७२८२७१४
३	मिरेन्द्र किशोर झा	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सदस्य	९८०७६४८७३६
४	भुपेन्द्र प्रसाद यादव	गोडैता नगरपालिका	कविराज	सदस्य	९८४५०६१६२०
५	मह्ेश कुमार यादव	गोडैता नगरपालिका	शाखा प्रमुख, पशु सेवा	सदस्य	९८०४८५४०७४
६	योगेन्द्र मुखिया	गोडैता नगरपालिका	सह संयोजक, स्वास्थ्य शाखा	सदस्य	९८४४९०५०८
७	प्रमोद पंडित	गोडैता नगरपालिका	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य	९८०१६६०००५

घ. खानेपानी तथा सरसफाई कलष्टर

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	क्लष्टर पद	सर्म्पक नम्वर
१	वैद्यनाथ मण्डल	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८०६०७५८८५५
२	बैजु शंकर राउत	गोडैता नगरपालिका	स्वास्थ्य सह संयोजक	सदस्य	९८०१६६२९५०
३	राम स्वार्थ राय	गोडैता नगरपालिका	पशु शाखा	सदस्य	९८६४०६१९८१
४	सिता देवी हजारी	गोडैता नगरपालिका	का.पा.स.	सदस्य	९८४४२१८८५०
५	सुनिता कुमारी	गोडैता नगरपालिका	का.पा.स.	सदस्य	९८१९८५८७८०
६	सुरेन्द्र पटेल	गोडैता नगरपालिका	योजना शाखा प्रमुख	सदस्य	९८६४१९१४६९
७	शिवजी साह	गोडैता नगरपालिका	निर्देशक, RRPK	सदस्य	९८५४०३५८१८

ङ शिक्षा कलष्टर

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	कलष्टर	सर्म्पक नम्वर
१	विश्वनाथ पंडित	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८६०७५८८५५
२	प्रमोद कुमार यादव	गोडैता नगरपालिका	शिक्षा शाखा प्रमुख	सदस्य	९८४४४४४२७९
३	राम स्वार्थ राय	गोडैता नगरपालिका	पशु शाखा	सदस्य	९८६४०६१९८१
४	सुनिल कुमार दास	गोडैता नगरपालिका	राज्स्व शाखा प्रमुख	सदस्य	९८४४०२१८६
५	राजा राम साह	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सदस्य	९८४४५६४८५३
६	अरविन्द साह	गोडैता नगरपालिका	सूचना अधिकारी	सदस्य	९८५११७८०६८
७	जाकिर हुसेन	गोडैता नगरपालिका	का.पा.स.	सदस्य	९८००८२८३४५

च. संरक्षण (प्रतिकार्य र पूर्व तयारीका कार्यहरु) कलष्टर

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम	संस्था	संस्थमा पद	कलष्टर	सर्म्पक नम्वर
१	सचिन्द्र मह्तो	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	क्लष्टर अगुवा	९८४४२०७८८
२	बैजु शंकर राउत	गोडैता नगरपालिका	ज.स्व.नि	सदस्य	९८०१६६२९५०
३	दशै सह्नी	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सदस्य	९८२६८४९१००
४	विनेश कुमार दास	गोडैता नगरपालिका	वडा अध्यक्ष	सदस्य	९८१७८७०३२३
५	रागनी कुमारी मिश्र	गोडैता नगरपालिका	पोषण स्वयंसेवक	सदस्य	९८२११४०८१९
६	राधो मिश्र	गोडैता नगरपालिका	प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य	९८१४८७५९३८
७	सुमित कुशवाह्ा	गोडैता नगरपालिका	एम.आई.अपरेटर	सदस्य	९८१४८८८७८६१

अनुसुची :३

क.स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण, परिमार्जन र कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले निम्नअनुसारको काम कर्तव्य तथा अधिकारको वहन गर्नेछ ।

- ✓ नगरपालिका क्षेत्रको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन र पुनरावलोकन गर्ने,
- ✓ योजना तयार गर्दा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको विपद् उत्थानशील समुदायह्रुको न्यूनतम आधारह्रुलाई ध्यान दिनु पर्ने,
- ✓ नगरपालिकाको वडाह्रुमा वडास्तरीय र समुदाय स्तरमा सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन गर्ने । यसरी गठन गर्दा साविकमा रहेका समुदाय स्तरका सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यकता अनुसार परिमार्जन पनि गर्न सकिनेछ र स्थानीय तह्मा गठन हुने विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी अन्य समिति तथा उपसमितिलाई सह्योग पुर्‍याउने,
- ✓ नगरपालिका स्तरका कर्मचारी, समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति सदस्य, नागरिक समाजका प्रतिनिधि तथा राजनीतिक दलका प्रतिनिधिलाई विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी प्रशिक्षण लिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने,
- ✓ विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीयस्तरमा विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने,
- ✓ विकास निर्माणका क्रियाकलापह्रु कार्यान्वयनमा विपद् जोखिम व्यावस्थापन तथा जलवायु अनुकूलनलाई मूलप्रवाह्किरण गर्ने,
- ✓ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजनका लागि पह्ल गर्ने,
- ✓ संघ तथा प्रदेशस्तरबाट जारी भएका नीति, निर्देशन तथा मापदण्डह्रु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- ✓ सुरक्षित विद्यालय तथा अस्पतालका लागि विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका कार्यक्रमह्रु योजनामा समावेश गर्ने
- ✓ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना, आपत्कालीन कार्ययोजना, पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा सबै सरोकारवालाह्रुको सह्भागितालाई सुनिश्चित गर्ने । आवश्यकता अनुरुप संकटासन्न वडा र समुदायह्रुमा विपद् व्यवस्थापन समिति, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि कार्यदलह्रु गठन गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- ✓ विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खोज, उद्धार, राह्त तथा प्रतिकार्यको व्यवस्था मिलाउने,
- ✓ नगरपालिका लागि विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी आवश्यक नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गर्ने,
- ✓ विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट विस्थापित समुदायलाई पुनःस्थापन गर्न वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिने,
- ✓ नगरपालिका स्तरको प्रकोप तथा जलवायुजन्य जोखिम नक्सांकन गर्ने,
- ✓ विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्य गर्ने, गराउने,
- ✓ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन प्रक्रियालाई समावेशी र सह्भागितामूलक बनाउन निम्न अनुसारका अन्तर्निह्ति क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्ने :
  - ➢ लैङ्गिक समानता,
  - ➢ सामाजिक समावेशीकरण,

- बालबालिका
- ज्येष्ठ नागरिक
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा संस्थाको प्रतिनिधि तथा सीमान्तिकृत समुदायको पहुँच,
- जीविकोपार्जनका वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान र पछाडी पारिएका वर्गको पहुँच,
- प्रभावित समुदायको मानवअधिकारको संरक्षण,
- प्रतिकार्यमा न्यूनतम मापदण्डको सुनिश्चितता ।
- राहत, प्रतिकार्य र पुनस्थापना प्रकृयामा समानता तथा समन्यायिकताको सुनिश्चितता स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ तथा प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम संघीय तथा प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समिति, अन्य स्थानीय तह, स्थानीय तहमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, दातृ संस्था र निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।